

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет

Матеріали XLVII науково-технічної конференції
підрозділів Вінницького національного
технічного університету (НТКП ВНТУ–2018)

14-23 березня 2018 року

Збірник доповідей

Електронне мережне наукове видання

Вінниця
ВНТУ
2018

Видається за рішенням Вченої ради Вінницького національного технічного університету Міністерства освіти і науки України

Головний редактор: В. В. Грабко
Відповідальний за випуск: С. В. Павлов

Робоча група з підготовки конференції:
Голова робочої групи: проректор з наукової роботи ВНТУ Павлов С. В.;
Заступник голови робочої групи: начальник НДЧ ВНТУ Богачук В. В.;
Члени робочої групи:
заступники деканів факультетів з наукової роботи;
заступник директора ІнЕБМД з наукової роботи;
директор ІРВЦ Власюк А. І.;
начальник відділу з питань інтелектуальної власності Кондратьєва Л. М.;
провідний інженер відділу з питань інтелектуальної власності Петросюк Т. А.

М34 Матеріали XLVII науково-технічної конференції підрозділів Вінницького національного технічного університету (НТКП ВНТУ–2018) [Електронне мережне наукове видання] : збірник доповідей. – Вінниця : ВНТУ, 2018.

ISBN 978-966-641-737-7

Збірник містить тексти доповідей XLVII регіональної науково-технічної конференції професорсько-викладацького складу, науковців, аспірантів та студентів Вінницького національного технічного університету з участю працівників підприємств м. Вінниці та Вінницької області з загально-інженерних, технічних, гуманітарних та фундаментальних наук.

НТКП ВНТУ проводиться у вигляді конференцій навчальних інститутів, факультетів, конференції Головного центру виховної роботи та конференції гуманітарних підрозділів. Кожна конференція має власну тематику, оргкомітет, строки проведення пленарних та секційних засідань, та складається з однієї або кількох секцій.

УДК 001

Зміст

НТК ВНТУ. Головний центр виховної роботи.....	801
Пленарне засідання	
<i>Юлія Володимирівна Малогулко, Максим Вікторович Затхей</i> ПРОБЛЕМИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	802
<i>Дмитро Олегович Козін</i> АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ – ВИКЛИК СУЧАСНІЙ ОСВІТИ.....	806
<i>Олена Михайлівна Слободянюк</i> АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ-НЕЧЕСНІСТЬ – ДИЛЕМА ВИЩОЇ ШКОЛИ.....	809
<i>Анатолій Іванович Теклюк</i> ВИКОРИСТАННЯ ФОРМАТУ ГРИ "ВІДЕО-РЕАЛІЇ" ДЛЯ РОЗВИТКУ ГНУЧКОГО МИСЛЕННЯ.....	812
<i>Дмитро Хуанович Штофель</i> НЕСТАНДАРТНЕ ФОРМУЛЮВАННЯ ТЕМ ЕСЕЇВ ЯК ЗАСІБ БОРОТЬБИ З ПЛАГІАТОМ В СТУДЕНТСЬКИХ РОБОТАХ.....	814
Секція студентського самоврядування	
<i>Юлія Володимирівна Малогулко, Катерина Олександрівна Повстянко</i> СПІВПРАЦЯ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ З ІНШИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ.....	818
<i>Дмитро Олегович Козін</i> АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО НАВЧАННЯ У ВНЗ.....	820
<i>Альона Наконечна</i> СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО ПОЗАНАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УНІВЕРСИТЕТІ.....	822
<i>Наталія Степанівна Семічаснова, Петров Олександр Васильович</i> ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ КУРСІВ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН.....	826
<i>Вікторія Войтко</i> АНАЛІЗ ШЛЯХІВ АКТИВІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	828
<i>Світлана Володимирівна Тихонова</i> ОРІЄНТАЦІЯ СТУДЕНТІВ НА ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ.....	830
<i>Ірина Анатоліївна Самолюк, Олена Миколаївна Жагловська</i> ОСОБИСТІСНІ ОСОБЛИВОСТІ СТУДЕНТІВ З РІЗНОЮ ЗАДОВОЛЕНІСТЮ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	833
<i>Антон Савицький Юрійович, Олена Миколаївна Жагловська, Перевознюк Сергій Сергійович</i> АВТОНОМІЯ ТА ВРЯДУВАННЯ У ВИЩІЙ ОСВІТІ.....	835

XLVII Науково-технічна конференція Головного центру виховної роботи

Оргкомітет

Голова оргкомітету

А. В. Писклярова, ВНТУ, Україна

Заступник голови оргкомітету

А. І. Теклюк, ВНТУ, Україна

Члени оргкомітету

І. В. Бойко, ВНТУ, Україна

Д. Х. Штофель, ВНТУ, Україна

Секції

Пленарне засідання

Секція студентського самоврядування

ПРОБЛЕМИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Вінницький національний технічний університет

Анотація: в роботі досліджено основні питання академічної доброчесності в вищих навчальних закладах. Розглянуто аналогічні проблеми в європейських країнах та способи їх вирішення.

Ключові слова: академічна доброчесність, освіта, вищий навчальний заклад.

Abstract: the main issues of academic integrity in higher educational institutions are researched in this paper. The similar problems in European countries and ways of their solution are considered.

Keywords: academic integrity, education, higher education institution.

Вступ

Сформована в даний час ситуація в сфері вищої освіти в Україні є предметом численних дискусій і викликає неоднозначну оцінку як експертів, так і простих громадян. При цьому головний фокус уваги опинився зосередженим на інституційних змінах в сфері вищої школи, а соціокультурним змінам до останнього часу приділялося недостатньо уваги, хоча багато дослідників стверджують, що ефективне реформування вищої освіти неможливо без урахування соціокультурних факторів і трансформації академічної культури [1-4].

Якщо зосередитись на студентах, то найбільш часто академічна непорядність спостерігається серед студентів, які не мотивовані на отримання професійних знань, а навчаються в університеті з інших причин. Як свідчать результати дослідження [5], тільки 33% студентів мотивовані на отримання професійних знань, 41% опитаних не змогли пояснити мотиви свого перебування у вузі, а 26% в якості факторів перебування у вузі вказали не відносилися до навчальної діяльності як такої (прагнення отримати диплом, стипендію та ін.). Здорова академічна культура є чинником успішного розвитку суспільства. Формування здорового академічної культури відповідно до світових - тривалий і складний процес. Перший крок в цьому напрямку - визнання існуючих проблем, відкрите їх обговорення, відхід від практики сором'язливого замовчування непривабливих явищ.

Результати дослідження

Відповідно до Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII, що запровадив і формалізував єдині для всіх рівнів освіти види порушень академічної доброчесності (академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання), уряд нашої країни визначає особливості дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними і науковими працівниками та здобувачами освіти [6].

Для якісної зміни системи вищої освіти необхідно розробити нові підходи до навчання та викладання, утвердити норми чесності та етичних цінностей в освітньому процесі і науковій діяльності, створити нові механізми побудови комунікації в закладах вищої освіти, що сприятиме формуванню високої академічної культури, носіями якої будуть науково-педагогічні і наукові працівники та здобувачі освіти.

Серед фундаментальних цінностей академічної доброчесності виділяють такі [7]:

1. Чесність - академічні спільноти доброчесності просувають пошук істини й знання через інтелектуальну та особисту чесність у процесі навчання, викладання, наукових досліджень і надання сервісів по дорученню адміністрації.

2. Довіра - академічні спільноти доброчесності стимулюють і покладаються на клімат взаємної довіри. Клімат довіри заохочує і підтримує вільний обмін ідеями, який у свою чергу дає можливість науковим пошукам реалізуватися найповнішою мірою

3. Справедливість - академічні спільноти доброчесності встановлюють чіткі й прозорі очікування, стандарти й практики для підтримання справедливості у стосунках між студентами, викладачами та адміністративним персоналом

4. Повага - академічні спільноти доброчесності цінують інтерактивну, кооперативну та партисипативну природу навчання і пізнання. Вони шанують та вважають за належне розмаїття думок та ідей

5. Відповідальність - академічні спільноти доброчесності покладаються на принципи особистої відповідальності, що підсилюється готовністю окремих осіб і груп подавати приклад відповідальної поведінки. Підтримують взаємно узгоджені стандарти, а також вживають належних заходів у випадку їхнього недотримання

6. Мужність - для розбудови й підтримання академічних спільнот доброчесності потрібно більше, ніж просто вірити в фундаментальні цінності. Трансформація цінностей від розмов про них до відповідних дій, їхнє відстоювання в умовах тиску і труднощів потребує рішучості, цілеспрямованості і мужності

Розглянемо один з найпоширеніших видів порушення доброчесності в вищих навчальних закладах нашої країни – списування. На превеликий жаль, ні для кого не є секретом, що сучасний студент вмє та знає безліч способів як обдурити викладача та списати на контрольній чи іспиті. Яскравим прикладом є ситуація, яка склалась під час зимової підсумкової сесії в одному з провідних економічних університетів України, КНЕУ імені Вадима Гетьмана, де були зафіксовані велетенські черги за шпаргалками, які продавали біля гуртожитку. Найбільше в цій ситуації вразив не сам факт недотримання академічної доброчесності, а реакція керівництва вишу та пасивність МОН України виявилися, які вчинили тиск на викладачів та активістів, які доповіли спільноті про ці ганебні факти [8].

Звичайно ж, вину студентів, які замість освоєння необхідного матеріалу, намагаються знайти способи обману своїх викладачів, ніхто не заперечує. Проте, в цьому є не лише їхня вина. Чинників, які вплинули на такі маніпуляції зі шпаргалками, насправді багато. Перш за все, це виховання. З дитинства батьки навчають своїх дітей, що обман – це гріх і обманювати порядній людині негоже. Чому ж при списуванні це забувається? Адже із дорослішанням нічого не змінюється. Ми повинні все життя слідувати цим батьківським настановам.

По-друге, навчання в школах. В звичайних класах середніх загальноосвітніх шкіл приблизно 35-37 школярів. Прослідкувати за всіма під час контрольної роботи чи іспиту фізично нереально, тому виникає можливість в учнів схитрити та списати. Якби держава забезпечила більше шкіл, і відповідно, більше викладачів в них, то не було б такої необхідності створювати такі великі класи. І тоді ми б мали якісніше оцінювання усіх учнів в школах.

По-третє, ставлення самих викладачів. На сьогоднішній день в сучасного вчителя немає мотивації викладатись на повну в своїй справі. Це зумовлено низьким рівнем заробітної плати, складним умовам праці – велика кількість годин проведення занять, позаурочне навантаження і т.д. Вчителі змушені шукати іншого заробітку, займаючись зі школярами додатково, поступово перетворюючись на заробітчан, а не на людей, які повинні виховувати чесних та розумних людей.

І самий останній чинник – це байдужість влади. Адже окрім створення законів про академічну доброчесність, гарних заголовків наукових статей про боротьбу з недоброчесністю, необхідно почати з доброчесності особистої. Де більшість можновладців може своїм прикладом надихнути народ бути чесним, перш за все сам перед собою, перед своїми батьками і перед іншими людьми. Можливо, саме тоді, в звичайного громадянина зміниться ставлення до оточуючого світу і він повірить в чесність, справедливість, почне поважати та довіряти оточуючим.

З іншого боку, необхідно розробити методи боротьби з академічною не доброчесністю. Наприклад, в країнах ЄС, існують такі найпоширеніші методи та інструменти боротьби і профілактики плагіату [9]:

- В Великобританії засновано Офіс незалежного арбітражу, діяльність якого направлена на реагування на несправедливі практики у сфері академічної доброчесності, використано спеціалізоване програмне забезпечення для виявлення плагіату на основі чітких правил і політики щодо його використання, розроблено та імплементовано вищими навчальними закладами інституційних політик запобігання і боротьби з плагіатом.

- В Австрії проведено збір статистичних даних щодо виявлених випадків плагіату, розроблено національні вимоги до проведення досліджень в частині академічної доброчесності (Австрійське агентство дослідницької доброчесності), використано спеціалізоване програмне забезпечення для виявлення плагіату.

- В Швеції функціонує національна система збору статистичних даних щодо виявлених випадків академічної нечесності в університетах та оприлюднення на їхній основі щорічних звітів, визначено на національному рівні порядок врегулювання порушень у сфері академічної

добросовісності, що передбачає створення спеціальних інституційних комісій на місцях, які очолюються віце-канцлером університету, використано спеціалізоване програмне забезпечення для виявлення та уникнення плагіату, наявні в багатьох освітніх програмах шведських університетів на рівні бакалаврату та магістратури навчальні компоненти з академічної доброчесності.

Проте, ці країни зіткнулись також з певними проблемами на шляху до встановлення академічної доброчесності. Насамперед, виконання письмових документів у ході навчання студентів іншою особою на замовлення, що часто важко довести, є загрозою для академічних стандартів. Не всі університети мають прозорі й справедливі інституційні системи боротьби з плагіатом. Обмеженість вільного доступу до статистичних даних щодо виявлених випадків плагіату, фокусування уваги більшою мірою на післядипломній освіті (магістратура, аспірантура) та сфері наукових досліджень, відсутність уніфікованої політики та систем протидії плагіату у ВНЗ в царині академічної поведінки. Формально передбачена вимога для викладачів довести свідомий "намір" щодо порушення академічної доброчесності з боку студента, перш ніж той буде покараний, ускладнює процес врегулювання порушень і часто демотивує викладацький склад повідомляти у встановленому порядку про відповідні випадки [9].

Всі ці проблеми близькі і нашій країні. Використавши досвід інших держав, ми можемо не лише уникнути безлічі помилок, а й перейняти позитивний досвід для створення міцної системи академічної доброчесності.

Висновки

Категорія академічної доброчесності відзначається своєю багатовимірністю, що означає поєднання в ній як відповідних фундаментальних цінностей, так і механізмів й інструментів їхнього забезпечення і просування. Вкрай важливим є усвідомлювати потенційні внутрішні та зовнішні чинники, які зумовлюють академічну нечесність, передусім морально-культурні, інституційні та освітньо-виховні. Вивчення і розуміння природи їхнього походження дасть можливість розробити та імплементувати ефективну політику забезпечення академічної доброчесності як національного рівня, так і локального масштабу.

Основна причина академічної нечесності студентів обумовлена мотивацією перебування у вузі. Саме «перебування», оскільки лише третина опитаних вказують, що вони націлені на отримання професійних знань, тобто хочуть вчитися. Здорова академічна культура є чинником успішного розвитку суспільства. Вона знаходить своє вираження в писаних і неписаних нормах, які визнаються академічною спільнотою, і обумовлена широким спектром явищ, які регулюють і визначають життя академічних установ на основі сформованих традицій, угод, звичаїв. І нині - час саморефлексії університетської спільноти, час пошуку проблем і шляхів їх усунення.

Для розбудови цілісної та ефективної системи забезпечення академічної доброчесності в українській вищій школі необхідно здійснити безліч заходів: ввести в чинне освітнє законодавство України чітко визначені та суворі норми відповідальності для студентів, викладачів, науковців за плагіат; зобов'язати вищі навчальні заклади реалізувати власну політику забезпечення академічної доброчесності шляхом розробки кодексів честі студентів і етичних кодексів викладачів та представників адміністрації; створити національну систему збору статистичних даних і моніторингу інформації щодо випадків академічної нечесності в університетах та оприлюднення на їхній основі періодичних відкритих звітів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Академічна культура українського студентства: основні чинники формування та розвитку. *Матеріали для ознайомлення з результатами проекту №49169*. URL: <http://iro.org.ua/ua/main/research/22> (дата обращения: 08.11.2016).
2. Альтба Ф.Г. Академическая свобода: реалистическая оценка // *Международное высшее образование*. URL: <http://ihe.nkaoko.kz/archive/14/292/> (дата обращения: 01.11.2016).
3. Астахова В.И. Академическая культура как фундамент формирования современного специалиста // *Вчені зап. Харк. гуманіт. ун-ту «Нар. укр. акад.»*. Харків, 2013. Т. 19. С. 21-39.
4. Бакіров В.С. Академічна культура українського студентства: основні чинники формування та розвитку. Результати всеукраїнського соціологічного дослідження. URL: <http://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2015-07-17/2015.pdf> (дата обращения: 03.11.2016).
5. Вища освіта в Україні: громадська думка студентів (2015). Загальнонаціональне опитування студентів / Фонд "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва, фірма "Юкрейніан соціолоджі сервіс" – Режим доступу: <http://dif.org.ua/article/vishcha-osvita-v-ukraini-gromadska-dumka-studentiv>.
6. Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
7. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти? Режим доступу: <http://education-ua.org.ua/articles/930-akademichna-dobrochesnist-mifichna-kontseptsiya-chi-dievij-instrument-zabezpechennya-yakosti-vishchoi-osviti>.

8. Студенти КНЕУ зафіксували, як їм продають шпаргалки біля гуртожитка (2017). Українська правда. Життя. – Режим доступу: <http://life.pravda.com.ua/society/2017/01/10/222064/>

9. Comparison of policies for Academic Integrity in Higher Education across the European Union (2013). Impact of Policies for Plagiarism in Higher Education Across Europe / The Project of the European Union under Erasmus, Lifelong Learning Programme, Modernisation of Higher Education (2010-2013). Agreement 510321-LLP-1-2010-1-UK-ERASMUS-EMHE. Available at: <http://plagiarism.cz/ippheae/>, <http://plagiarism.cz/ippheae/files/D2-3-00%20EU%20IPPHEAE%20CU%20Survey%20EU-wide%20report.pdf>.

Юлія Володимирівна Малогулко — к.т.н., доцент кафедри електричних станцій і систем, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: Juliya_Malogulko@ukr.net;

Затхей Максим Вікторович — студент групи 2Е-16Б, факультет електроенергетики, електромеханіки та електротехніки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: maxzathey@gmail.com.

Juliya V. Malogulko — Ph.D., Assistant of professor of electrical stations and systems department, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email : Juliya_Malogulko@ukr.net;

Zathey Maksim V. - student of 2E-16B, Department of Electricity, Electromechanics and Electrical Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: maxzathey@gmail.com

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ – ВИКЛИК СУЧАСНІЙ ОСВІТИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Порушено проблему академічної доброчесності у закладах вищої освіти України. Пояснено необхідність дотримання принципів академічної доброчесності. Акцентовано увагу на ролі й значущості академічної доброчесності у процесі підготовки студентів.

Ключові слова: академічна доброчесність, вища освіта, цінності академічної доброчесності, практика дотримання принципів академічної доброчесності.

Abstract

The article refers to the issue of academic integrity in higher education institutions of Ukraine. The necessity of adherence to the principles of academic integrity is explained. The emphasis is placed on the role and significance of academic integrity in the process of preparing students.

Keywords: academic integrity, higher education, values of academic integrity, practice of adherence to the principles of academic integrity.

Вступ

Зміни у сучасному суспільстві вимагають радикальних перетворень у системі освіти. Сьогодні потрібні фахівці, які можуть самостійно приймати рішення, швидко опрацьовувати інформацію, вчитися протягом всього життя, пристосовуватись до будь-яких нових умов середовища, креативні, талановиті. Крім того, процеси глобалізації та євроінтеграції вимагають системно переглянути ціннісні орієнтири, досвід та практики їх формування. Запровадження практики дотримання принципів академічної доброчесності ми розглядаємо як важливу складову трансформації вищої освіти в Україні, започаткованої новим законом «Про вищу освіту».

Результати дослідження

На Всесвітньому економічному форумі у Давосі 2016 р. було представлено таблицю, що демонструє, які навички були актуальні в 2015 році і які будуть важливими в 2020-му [1].

Таблиця 1

Ключові навички

2020 рік	2015 рік
Комплексне вирішення проблем	Комплексне вирішення проблем
Критичне мислення	Взаємодія з оточуючими
Креативність	Уміння керувати людьми
Уміння керувати людьми	Критичне мислення
Взаємодія з оточуючими	Уміння вести переговори
Емоційний інтелект	Контроль якості
Формування власної думки та вміння приймати рішення	Клієнтоорієнтованість
Клієнтоорієнтованість	Формування власної думки та вміння приймати рішення
Уміння вести переговори	Уміння активно слухати
Когнітивна гнучкість	Креативність

Система вищої освіти спроможна підготувати майбутніх фахівців з перерахованими компетенціями за умови дотримання усією університетською спільнотою принципів доброчесності.

Академічна доброчесність — це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень [2]. Доброчесне навчання обумовлене дотриманням фундаментальних цінностей доброчесності.

Таблиця 2

Фундаментальні цінності академічної доброчесності [3]

Чесність	Академічні спільноти доброчесності просувають пошук істини й знання через інтелектуальну та особисту чесність у процесі навчання, викладання, наукових досліджень і надання сервісів по дорученню адміністрації
Довіра	Академічні спільноти доброчесності стимулюють і покладаються на клімат взаємної довіри. Клімат довіри заохочує і підтримує вільний обмін ідеями, який у свою чергу дає можливість науковим пошукам реалізуватися найповнішою мірою
Справедливість	Академічні спільноти доброчесності встановлюють чіткі й прозорі очікування, стандарти й практики для підтримання справедливості у стосунках між студентами, викладачами та адміністративним персоналом
Повага	Академічні спільноти доброчесності цінують інтерактивну, кооперативну та партисипативну природу навчання і пізнання. Вони шанують та вважають за належне розмаїття думок та ідей
Відповідальність	Академічні спільноти доброчесності покладаються на принципи особистої відповідальності, що підсилюється готовністю окремих осіб і груп подавати приклад відповідальної поведінки. Підтримують взаємно узгоджені стандарти, а також вживають належних заходів у випадку їхнього недотримання
Мужність	Для розбудови й підтримання академічних спільнот доброчесності потрібно більше, ніж просто вірити в фундаментальні цінності. Трансформація цінностей від розмов про них до відповідних дій, їхнє відстоювання в умовах тиску і труднощів потребує рішучості, цілеспрямованості і мужності

Президент Міжнародного фонду досліджень освітньої політики Тарас Фініков зауважує: «В умовах українського суспільства корупція, самоорганізація академічного середовища на хибних моральних засадах, масова девіантна поведінка акторів та стейкхолдерів цієї сфери отримують постійні імпульси для свого розвитку з-за різких змін та невизначеності соціальних ідеалів та орієнтирів, професійних норм та регуляцій, суттєвої втрати керованості суспільством, дисбалансу в діях державних інститутів управління, слабкості громадянського суспільства [4, с.20].

Саме тому сьогодні так гостро постала проблема академічної доброчесності. Невтішними є і результати недавніх досліджень, що було проведено Східноукраїнським фондом соціальних досліджень у межах проекту «Академічна культура українського студентства: основні чинники формування та розвитку»: 67% студентів вступають до українських ЗВО без домінуючої мотивації на отримання професійних знань; в процесі навчання сформувався стала тенденція на переорієнтацію значної частини студентів з отримання знань на отримання формальних атрибутів освіти (дипломів); лише 14% мають стійку орієнтацію на професійну роботу за отриманим фахом, а 54% взагалі не мають наміру працювати за отриманою спеціальністю; 76% студентів залучені до нелегітимних колективних практик при складанні іспитів, а 67% систематично використовують таку форму академічного шахрайства, як списування; переважна більшість (понад 90%) студентів використовують плагіат в тій чи іншій формі; 23% студентів з певною мірою зазначають, що на їх факультеті трапляються випадки отримання оцінок за послуги або гроші [5].

Національна вища школа є невід’ємною частиною більш складного соціального цілого – держави. Становлення, розвиток освіти відбувається в діалектичному зв’язку із еволюційними процесами країни, відтворюючи не тільки процеси сталого розвитку, а й внутрішні суперечності. Процес впровадження ідей і постулатів академічної чесності є поступовим, складним і довготривалим, тож повинен постійно вдосконалюватися, оскільки досягнення освітніх, виховних, навчальних та науково-пошукових цілей можливе лише за умови дотримання етичних стандартів. В кінцевому випадку це призведе до позитивних системних перетворень в житті суспільства, починаючи з конкретних змін у житті кожного вищого навчального закладу [4, с.98–99]. Таким чином, реалізація

принципів академічної доброчесності в освітніх закладах слугує передумовою розбудови активної громадянської культури в суспільстві.

На нашу думку, головними напрямками роботи щодо реалізації принципів академічної доброчесності в університетському середовищі є: створення суспільної підтримки академічної доброчесності через залучення студентських груп; обговорення важливості та аналізу наслідків дотримання або нехтування політиками академічної доброчесності на прикладі міжнародного досвіду; надання знань з академічної доброчесності для студентів та викладачів через спільні заходи; створення та запровадження механізмів контролю за дотриманням академічної доброчесності на рівні університету.

Висновки

Процес модернізації вищої школи багато в чому визначається станом академічної культури. Головний капітал для майбутнього — це креативні люди з їхнім інтелектом, винахідливістю, мотивацією і творчими здібностями. Успіх для них — це не більше та швидше збагачення, а цікавіше, шляхетніше, справедливіше і людяніше життя. Дотримання практик академічної доброчесності в університетському середовищі стане запорукою того, що практика керуватися принципами довіри та чесності, справедливості та поваги — стануть необхідністю в повсякденному житті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. 10 ключових навичок до 2020-го [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.eduget.com/news/10_klyuchovix_navichok_do_2020-go-907.
2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий концепт [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-mifichna-kontseptsiya-chy-diyevyj-kontsept/>.
4. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. Політики» ; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова – К. ; Таксон, 2016. – 234 с.
5. Академічна культура українського студентства: основні чинники формування та розвитку [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://fond.sociology.kharkov.ua/index.php/ua/about-ua/21-fond/news-site/main-news/134-akadem-ua>

Козін Дмитро Олегович – студент групи ТТК-17мі, факультет інфокомунікацій, радіоелектроніки та наносистем, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: dimakoua@gmail.com

Науковий керівник: **Слободянюк Олена Михайлівна** – к. п. н., старший інспектор по забезпеченню зв'язків з органами студентського самоврядування та профкомом, Вінницький національний технічний університет, Вінниця

Kozin Dmytro O. – Faculty for Radio Engineering, Telecommunication and Electronic Instrument Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email : dimakoua@gmail.com

Supervisor: **Slobodianuk Olena M.**, PhD, Senior Inspector for Relations with Student Self-Government Bodies and Trade Union, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ-НЕЧЕСНІСТЬ – ДИЛЕМА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Порушено проблему академічної доброчесності та недоброчесного навчання у закладах вищої освіти. Пояснено суть академічної доброчесності та розглянуто академічну нечесність у моральному та соціальному аспектах. Кампанію викорінювання недоброчесного навчання у вищій школі запропоновано комплексно здійснювати через роз'яснення, ухвалення етичних кодексів, протидію академічній нечесності та плагіату, боротьбу з недоброчесним навчанням, покарання за шахрайство.

Ключові слова: академічна доброчесність і нечесність, академічний плагіат, вища освіта, кампанія викорінювання недоброчесного навчання.

Abstract

The problem of academic integrity and dishonest studies in higher educational establishments has been considered. The essence of the notion «academic integrity» has been explicated and academic dishonesty has been examined in its ethical and social aspects. A campaign for eradication of mala fides in higher education is proposed to be conducted through elucidation, adoption of ethical codes, counterwork with regard to academic dishonesty and plagiarism, struggle against dishonest studies, penalties for academic fraud.

Keywords: academic integrity and dishonesty, academic plagiarism, higher education, campaign for eradication of dishonest studies.

Вступ

У період докорінних трансформацій у нашому суспільстві питання академічної доброчесності є досить актуальним. Академічна доброчесність стимулює якість освіти та має безпосередній вплив на те, яких громадян виховує система вищої освіти, які цінності закладаються впродовж навчання в університеті та яким є «секрет успіху»: наполеглива праця, яка допомагає досягати успіхів як окремому індивіду, так і країні в цілому, чи обман та шахрайство, які потім стають нормами суспільних відносин і уповільнюють цивілізаційний розвиток України на шляху до Європи.

Мета дослідження – розглянути поняття академічної доброчесності в історичному і соціальному контекстах; дослідити механізми забезпечення принципів академічної доброчесності в освітньому середовищі. Мета дослідження обумовлює завдання: відслідкувати генезу проблеми, зарубіжний та вітчизняний її дослідження та завдання, що стоять перед закладами вищої освіти України щодо подолання проявів академічної нечесності у відповідності до європейських стандартів академічної культури.

Результати дослідження

Глибокі трансформації національної системи вищої освіти є результатом дії сукупності різноманітних чинників. Світовий розвиток ставить нові освітні виклики, якими є глобалізація та інтернаціоналізація, інформаційність та конкуренція. «Турбота про якість повинна стати імперативом поведінки всіх тих, кому небайдужий академічний світ», – зауважила Міністр освіти і науки України Л. Гриневич. У Бухарестській Декларації етичних цінностей і принципів вищої освіти в Європі (2004) чітко артикульовано: «... університети не можна розглядати як інституції, вільні від цінностей. Ті цінності та етичні стандарти, яким вони слідує, будуть не лише визначальним чином впливати на науковий, культурний та політичний розвиток їх академічного персоналу, студентів та співробітників, але й допоможуть у формуванні морального обличчя суспільства в цілому. Як такі, університети повинні прийняти на себе пряму відповідальність і прикласти всіх зусиль до досягнення етичних стандартів найвищого гатунку» [1].

Однією з відправних точок у процесі формування культури академічної доброчесності можна вважати концепцію наукового етосу, запропоновану ще в 1942 році Робертом К. Мертоном [2]. Він окреслив чотири «інституціональних імперативи» науки: універсалізм, комунізм, безкорисливість та організований скептицизм. Ці чотири імперативи невдовзі були доповнені п'ятим – оригінальністю. В свою чергу, в роки холодної війни «комунізм» було замінено на «комуналізм». Ця сукупність моральних принципів науки стала широко відомою під аббревіатурою CUDOS (communalism, universalism, disinterestedness, originality, scepticism).

Наступний крок виконали книги Е. Еббота «Система професій» (1988 рік) та Б. Кларка «Академічна професія» (1987 рік). Е. Еббот звернув увагу на постійний конфлікт між збереженням старих і появою нових професій та таку важливу характеристику професіоналізму як специфічну професійну поведінку. В свою чергу, книга Б. Кларка сформулювала як головну ознаку академічної професії наявність в ній особливого сполучення функцій: викладання, управлінської діяльності та дослідницької роботи. Частина представників академічної спільноти віддають перевагу якійсь одній функції, інша – намагається знайти баланс, розподіляючи між ними свій час та увагу.

Відчутним проявом усвідомлення важливості етичного виміру в процесі глибокої трансформації як місії, так і самої структури вищої освіти та наукового дослідження, стало проведення в Бухаресті у вересні 2004 року Міжнародної конференції з цієї проблематики. Вагомим результатом конференції стало прийняття Бухарестської Декларації з етичних цінностей та принципів вищої освіти в Європейському регіоні. Учасники конференції зафіксували ідею: «... Недостатньо слідувати високим моральним стандартам на рівні риторики. Вкрай важливо, щоб таких стандартів дотримувалися та втілювали їх в життя на кожному напрямі роботи вищого навчального закладу – не лише через викладання та програми досліджень, але й з точки зору керівництва та управління закладами та залучення зовнішніх стейкхолдерів» [1].

В розділі «Цінності та принципи» Декларації були чітко визначені роль академічної етики, культури та спільноти (academic ethos, culture and community), академічна доброчесність в процесах викладання та навчання (academic integrity in the teaching and learning processes), демократичне та етичне керівництво та управління (democratic and ethical governance and management), дослідження, що базуються на академічній доброчесності та соціальній відповідальності (research based on academic integrity and social responsiveness).

Важливішим засобом інституціоналізації академічної доброчесності є введення цього поняття і дотичних до нього у правове поле української освітньої системи через проекти Закону України «Про освіту», Законів України «Про вищу освіту» та «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Фактично саме у проекті Закону України «Про освіту» (ст. 36) вперше введено в нормативний обіг та визначено поняття академічної доброчесності як «сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» [3].

За визначенням американських колег, академічна доброчесність – це, відданість таким п'яти фундаментальним цінностям, як чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність, а також відвага відстоювати ці цінності та боротися за них [4]. В університетах США завдання дотримання академічної чесності доручено спеціальному Відділу академічної чесності. Нормою є наявність в усіх навчальних закладах Кодексів академічної доброчесності, які містять принципи, правила або ідеали, які визначають шляхетну поведінку в межах своєї спільноти, норми щодо недопущення проявів академічної нечесності. Відділ академічної чесності розглядає випадки порушення академічної етики, підтримує освітні ініціативи, організовує дисциплінарні процедури на підставі «Кодексу академічної чесності». Відділ співробітничав з Радами академічної чесності – представницькими органами студентів і викладачів у кожному навчальному підрозділі. Окремо для студентів та викладачів і співробітників пропонуються методичні рекомендації щодо дотримання академічної чесності.

Реалізація політики забезпечення академічної чесності у вищій освіті США передбачає чітку ідентифікацію порушень академічної етики (плагіат, фальсифікація, фабрикація, неоголошена допомога, шахраювання загалом), створення комплексу процедур їх попередження, фіксації, розгляду, визначення виховних та дисциплінарних санкцій. Для фіксації порушення академічної чесності розроблена окрема процедура та форма документу (Charge of Academic Dishonesty Form), яка подається до Відділу та Ради академічної чесності. У вищих навчальних закладах створено процедури розгляду подібних ситуацій, в тому числі спеціальні пам'ятки для заявників та

відповідачів, які передбачають: 1) попередні слухання; 2) відкриті слухання у Раді академічної чесності; 3) закриті прийняття рішення «судом присяжних» Ради академічної чесності; 4) оголошення рішення і затвердження рекомендацій. Рекомендації на санкцію (має бути прийнята $\frac{3}{4}$ голосів, а виключення – одностайно) подаються проректорові, який приймає остаточне рішення [4]. При цьому, плагіат у навчальній та дослідницькій діяльності не є дуже розповсюдженим явищем, оскільки кожен викладач має необмежений доступ до програмного забезпечення з моніторингу та виявлення плагіату. Таким чином, для студента запозичення без посилання, замовлення наукових робіт у спеціальних агентствах, які надають відповідні послуги, стає безсенсовим.

Вивчення кращих міжнародних, національних та локальних практик є однією з ознак сучасного освітнього простору. Академічна чесність та стандарти етичної поведінки у дослідженнях, навчанні та оцінці знань є невід'ємною умовою членства в світовому співтоваристві.

Висновки

Таким чином, вищим навчальним закладам та науковим установам України необхідно чітко сформулювати процедури дотримання і впровадження академічної доброчесності, суворо дотримуватися, аналізувати їх якість та постійно вдосконалювати. Вищі навчальні заклади повинні не просто ухвалити кодекси честі, етики чи гідності, а розробити конкретні програми забезпечення академічної доброчесності серед усіх членів університетської спільноти. Важливу роль має відіграти інституційний діалог, загальнонаціональна дискусія на тему академічної доброчесності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. The Bucharest Declaration concerning Ethical Values and Principles for Higher Education in the Europe Region. – Режим доступу: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03797720500083922?journalCode=chee20>
2. Merton R.K. The Normative Structure of Science // The Sociology of Science: Theoretical and Empirical Investigations Chicago: University of Chicago Press, 1973. P. 267-278.
3. Закон про освіту // Голос України. – 2017. – №178-179. – Режим доступу до газети : <http://www.golos.com.ua/article/294010>
4. The Fundamental Values of Academic Integrity, 1999, The Center for Academic Integrity. Duke University, Durham. Режим доступу: <http://www.academicintegrity.org>

Слободянюк Олена Михайлівна – к. п. н., старший інспектор по забезпеченню зв'язків з органами студентського самоврядування та профкомом, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: lenaslobodianuk1970@gmail.com

Slobodianuk Olena M., PhD, Senior Inspector for Relations with Student Self-Government Bodies and Trade Union, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: lenaslobodianuk1970@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ФОРМАТУ ГРИ ВІДЕО-РЕАЛІЇ ДЛЯ РОЗВИТКУ ГНУЧКОГО МИСЛЕННЯ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розкривається використання формату гри відео-реалії для розвитку гнучкого мислення студентів, описано методику їх проведення.

Ключові слова: гнучке мислення, гра, аналіз, стандартні та нестандартні асоціації

Abstract

The use of the video-reality game format for the development of students' flexible thinking is revealed, the method of their conduct is described.

Keywords: flexible thinking, game, analysis, standard and non-standard associations

У світі де на людину щоденно спадає величезна кількість інформації, де зміни відбуваються незрівнянно швидше, ніж якихось півстоліття тому назад, вона змушена в прискореному темпі віднаходити нові адекватні рішення на ці виклики. Сучасній людині доводиться опановувати та віднаходити нові способи реагування, поведінки в динамічному нелінійному світі. Таке становище людини передбачає необхідність регулярного виходу за межі стандартних алгоритмів діяльності (їх теж треба знати й відповідно до ситуації використовувати).

Розвиток інформаційних технологій, вдосконалення й широке поширення у величезній кількості сфер людської діяльності різноманітних автоматичних пристроїв веде до витіснення багатьох звичних професій з ринку праці, а також нівелювання важливих колись професійних характеристик і заміна їх новими, які зумовлені сьогоdnішніми потребами виробництва та управління. Детальніше про ці зміни дивись [1], [2], [3], [4].

Однією з важливих і затребуваних професійних характеристик є гнучкість мислення. Його визначають як мислення, яке здатне змінюватися відповідно до умов розвитку науки та практичних потреб ефективної діяльності [5]. Здатність побачити в звичному об'єкті нові вияви, приховані зв'язки, можливості, нестандартні поєднання – це власне і є найважливішими виявами гнучкого мислення, які так цінуються роботодавцями.

Для розвитку гнучкого мислення використовують різноманітні форми та засоби. У стінах Вінницького національного технічного університету з 2008 року використовується формат інтелектуальної гри, який був розроблений автор даної роботи, відео-реалії. Суть цього формату:

Правила гри відео-реалії та визначення переможців

1.1 Мета команди дати правильну відповідь у письмовій формі на поставлене ведучим запитання у відведений для цього час

1.2 Після того як ведучий задав запитання на екрані з'являється перша підказка, командам дається 20с на роздуми та запис своєї відповіді, після цього асистенти ведучого збирають відповіді в команд, що вирішили відповісти з першої підказки

1.3 На екрані з'являється друга підказка командам дається 20с на роздуми та запис своєї відповіді, після цього асистенти ведучого збирають відповіді в команд, що вирішили відповісти з другої підказки

1.4 На екрані з'являється третя підказка командам дається 20с на роздуми та запис своєї відповіді, після цього асистенти ведучого збирають відповіді в команд, що вирішили відповісти з третьої підказки

1.5 На екрані з'являється четверта підказка командам дається 20с на роздуми та запис своєї відповіді, після цього асистенти ведучого збирають відповіді в команд, що вирішили відповісти з четвертої підказки

1.6 Команда має право лише раз відповідати на відповідне запитання

1.7 Переможець турніру визначається по більшій кількості набраних очок. Правильна відповідь на ігрове запитання з

Першої підказки приносить команді - 4 очки, Другої підказки – 3 очки,

Третьої підказки – 2 очки, Четвертої підказки – 1 очко.

1.8 У випадку рівної кількості очок у кількох команд, вище місце посідає команда, що має більшу кількість правильних відповідей по 4 очки, по 3 очки, по 2 очки, в іншому випадку вони поділяють між собою місце.

Приклади ігрового завдання для турніру відео-реалій

1. Франциск Селезький говорив: Той хто любить Бога, не може перестати думати про Нього, постійно прагнучи Його і говорячи про Нього. Молитва є ж **ним** до Божої любові. Назвіть його.

Відповідь: ключ

Картинки підказки:

Коментар: Журавель нагадує про те, що ці птахи утворюють журавлині ключі, Джерело – ключ води (ключевая вода), власне пташиний ключ, Буратіно, який мав золотий ключик від таємної кімнати.

Даний формат вимагає знаходження стандартних нестандартних асоціацій, неочевидних спільних характеристик у різномірних об'єктів, вміння оперативно обмежувати поле пошуку правильної відповіді, відкидати зайве й при цьому відчувати, вловлювати тонкі моменти, які можуть привести до вірної відповіді. Цей ігровий формат дозволяє студентам краще засвоїти закономірність співвідношення між змістом та об'ємом поняття (чим більший зміст поняття, тобто чим значніша кількість істотних характеристик, тим менший об'єм, тобто менша кількість об'єктів буде підпадати під такий опис). Команда форма проведення відео-реалій дозволяє випрацьовувати вміння командного розв'язування проблем в екстремальних ситуаціях з обмеженим лімітом часу, вона вимагає від учасників уважного слухання один одного й розуміння, що є ще однією додатковою важливою характеристикою сучасного фахівця потрібного для роботодавця.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Росс Алекс. Індустрії майбутнього. – Київ: Наш формат, 2017, 420 с.
2. Шміт Ерік, Коен Джаред. Новий цифровий світ / Переклала з англ. Ганна Лелів. – Львів: Літопис, 2015. – 368 с.
3. О'коннор Джозеф, Макдермонт Іен. Системне мислення. Пошук неординарних рішень. – Київ: Наш формат, 2018. – 240 с.
4. Келли К. Неизбежно. 12 технологических трендов, которые определяют наше будущее. . – М.: ООО «Манн, Иванов и Фербер», 2017. – 352 с.
5. Дубоделова А. В., Лісовська Л. С., Бандрівський Р. Р. Типологія мислення в управлінській діяльності // http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/29908/1/27_207-214.pdf

Теклюк Анатолій Іванович – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та гуманітарних наук, директор Головного центру виховної роботи ВНТУ, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail gcvr216@gmail.com

Anatoliy Ivanovich Teklyuk - Candidate of Philosophy, Associate Professor, Department of Philosophy and Humanities, Director of the Main Center for Educational Work VNTU, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail gcvr216@gmail.com

НЕСТАНДАРТНЕ ФОРМУЛЮВАННЯ ТЕМ ЕСЕЇВ ЯК ЗАСІБ БОРОТЬБИ З ПЛАГІАТОМ В СТУДЕНТСЬКИХ РОБОТАХ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В роботі сформульовані вимоги до академічного есею як самостійної роботи студентів з виконання індивідуальних письмових завдань. Показано, що поєднання форми есею з креативним формулюванням тем робіт забезпечує мінімальне використання плагіату, підвищує інтерес студентів до навчальної дисципліни, формує навички наукової аргументації та академічного письма.

Ключові слова: індивідуальне завдання; плагіат; есей; вища школа; академічна доброчесність; біофізика.

Abstract

The paper formulates the requirements for an academic essay as an independent work of students for the implementation of individual writing tasks. It is shown that combining the form of an essay with the creative formulation of works' themes provides the minimum use of plagiarism, increases the students interest in the discipline, forms the skills of scientific argumentation and academic writing.

Keywords: individual task; plagiarism; essay; high school; academic integrity; biophysics.

Вступ

Впровадження ідей і принципів академічної доброчесності у вищих навчальних закладах невід'ємно вміщує в собі боротьбу з проявами плагіату в навчальних та наукових роботах як викладачів, так і студентів. Українське законодавство визначає академічну доброчесність як сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень [1]. Один із видів академічної нечесності серед студентів – плагіат, який на сьогодні використовує понад 90 % здобувачів вищої освіти [2].

Плагіат – це грубе порушення академічної доброчесності, яке в загальному випадку визначається як оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства [1]. Функції контролю за використанням плагіату покладені на заклади вищої освіти та наукові установи, які, крім того, повинні здійснювати заходи із запобігання академічному плагіату [3]. Це означає, що в закладах освіти повинні бути впроваджені не лише програмні засоби перевірки письмових робіт на наявність плагіату, а й розвинута культура нетерпимості до проявів нечесності, зокрема технологія ознайомлення студентів з поняттям, значенням та загрозою плагіату, розвинута методика запобігання використанню плагіату в навчальних і наукових роботах.

Результати дослідження

Таким чином, заклади вищої освіти повинні забезпечити мінімальний рівень плагіату в академічних роботах. А безпосередня реалізація цього завдання покладається на кожного викладача, адже він є первинним споживачем і рецензентом письмових робіт студентів.

При виконанні індивідуальних письмових завдань здобувачі вищої освіти часто користуються готовими текстами статей з електронних ресурсів, розміщених в мережі Інтернет, або копіюють текст зі сторінок книг. Навіть якщо студент проставляє при цьому посилання на першоджерело, його особистий внесок у письмову роботу виявляється мінімальним. Найгіршим варіантом є використання готових письмових робіт, виставлених у мережі, коли студенту потрібно лише замінити титульний аркуш. Таким чином, для навчальних робіт реферативного характеру визначення плагіату можна спростити таким чином: **плагіат в навчальних письмових роботах – це видавання фрагменту або цілої чужої роботи за свою з метою одержання позитивної оцінки.**

Багаторічний досвід роботи та спілкування зі студентами в системі вищої освіти дозволяє мені сформулювати основні причини використання ними різних форм плагіату. Найпоширенішими серед них є такі:

- економія часу та зусиль при підготовці роботи, інакше кажучи, «шлях найменшого спротиву», який забезпечує найлегше досягнення результату, при цьому студент орієнтований на формальні ознаки освіти – оцінки, стипендію, диплом, – а не на здобуття знань;
- невміння або небажання студента знаходити, користуватись необхідними джерелами інформації, належним чином оформлювати перелік використаних джерел;
- відсутність технології перевірки усіх письмових робіт на плагіат, що збільшує ризик невиявлення плагіату;
- завищені вимоги до обсягу індивідуальних робіт, що змушує студентів додавати чужий текст у свої роботи лише «для об'єму»;
- відсутність чіткої позиції викладача щодо використання плагіату – якщо викладач не вимагає від студентів уникати плагіату;
- незацікавленість студента в роботі – у конкретному завданні, певній дисципліні або добросовісному навчанні в цілому.

Кожна з наведених причин за сутністю є проблемою системи освіти і потребує окремого вирішення. Але узагальнивши і проаналізувавши їх, можна сформулювати досить прості шляхи унеможливлення використання плагіату в навчальних роботах студентів:

1. Не приймати роботи з плагіатом. Студент повинен знати, що у випадку виявлення в його роботі недоброчесно запозичених матеріалів завдання не буде зараховане, і на позитивну оцінку сподіватись не варто.

2. Проводити роз'яснювальну роботу щодо шкоди плагіату. Студенти повинні бути ознайомлені з ознаками і негативними наслідками використання плагіату.

3. Навчати знаходити і правильно користуватись джерелами інформації. Студенти повинні знати, де шукати необхідну для виконання завдань інформацію, як правильно використовувати у своєму тексті та оформлювати посилання на першоджерела.

4. Давати завдання, які за формою мінімізують можливість використання плагіату. По-перше, письмове завдання не повинно бути великим. Обсяг варто обмежувати 3-6 сторінками. При виконанні більш обширних завдань студенти частіше вдаватимуться до плагіату. По-друге, формулювання завдань повинні бути максимально конкретизованими, щоб виключити можливість використання готових робіт-узагальнень. Наприклад, реферативна тема «*Напівпровідникові тензометричні сенсори для вимірювання кров'яного тиску*» вимагатиме від студента добросовісної роботи з джерелами інформації, на відміну від узагальненої теми «*Використання датчиків тиску в медицині*».

Значного поширення у світі набула така форма виконання індивідуальних письмових завдань, як есей (або есе).

Загальне визначення есею як літературного (творчого) жанру формулюється так: *есеї* (франц. *essai* – спроба, нарис, від лат. *exagium* – зважування) – жанр художньо-публіцистичної, науково-популяризаторської творчості, характерний вільним, не обов'язково вичерпним, але виразно індивідуалізованим трактуванням теми [4]. Проте з навчальною метою використовується окремий вид письмової роботи, який доцільно називати академічним есеєм [5, 6]. Узагальнюючи розуміння цього виду індивідуального завдання, можна сформулювати таке визначення: ***академічний (науковий) есей – самостійна аналітична робота, присвячена авторській науковій аргументації певної теми, що приводить до конкретного висновку.*** Ключовою ознакою есею в цьому розумінні є аналітичний підхід до теми та самостійно сформульований і обґрунтований студентом висновок. Зміст есею може значно варіювати залежно від навчальної дисципліни та теми. Для більшості випадків виявляються слушними рекомендації щодо змісту розділів, структури роботи, використання джерел та висвітлення власної позиції автора, сформульовані в [7].

В узагальненому вигляді структура есею повинна містити:

1. *Вступ*, в якому розкрита важливість теми, її зв'язок з об'єктом вивчення дисципліни. За необхідності тема звужується до безпосереднього предмету есею, формулюється його головна ідея.

2. *Основний текст*, який повинен будуватись на скелеті з основних тез – найважливіших тверджень есею. Тези підтверджуються цитатами з літератури, а також власними логічно

обґрунтованими аргументами.

3. *Висновок* – стислий виклад основних тез, які підтверджують головну ідею есею.

4. *Перелік використаних джерел*, оформлений згідно з чинними вимогами.

Невеликий обсяг есею та його структура роблять використання плагіату та автоматичних систем перекладу більш помітними для викладача. Але щоб зацікавити студента у виконанні роботи та якнайбільше увиразнити індивідуальне завдання, необхідно тему есею формувати таким чином, щоб студент не міг просто скопіювати його текст з Інтернету. Такі завдання, як правило, більш цікаві й самим студентам. А в процесі пошуку інформації, як показує практика мого викладання на кафедрі біомедичної інженерії ВНТУ, студент захоплюється темою, в нього виникає внутрішня мотивація знайти вирішення поставленого в темі есею питання. В разі успішного виконання такого завдання студенти відчують моральне задоволення від власної праці.

Наведу приклади тем есеїв, які я видавав студентам під час викладання дисципліни «Біофізика» для спеціальності 163 – Біомедична інженерія:

- Чи можна вважати біологічні молекули живими?
- Чи можна реєструвати ЕКГ за допомогою двох відведень?
- Як можна використати зовнішнє магнітне поле для задач медичної діагностики?
- Поясніть слова біофізика М. В. Волькенштейна «У зміні зоряних поколінь лиш ентропія – це життя і світло».

- Як формується просторова структура білка?
- Сформулюйте недоліки сучасної рідко-мозаїчної моделі біологічної мембрани.
- Як побачити об'єкт розміром в 10 нм?
- Чи може людина бути джерелом живлення для електронних пристроїв?
- Чому нормальна температура тіла людини становить 36,6 °C?
- Чи спотворює звук слуховий аналізатор людини?

Обсяг такого есею повинен складати від 3000 до 5000 друкованих знаків (2–3 сторінки тексту). Його написання відбувається в межах самостійної роботи студента (СРС), і за виконання цього завдання студентам нараховуються бали, що виділяються на оцінювання СРС [8].

Студенти обов'язково ознайомлюються з критеріями оцінювання есею (табл. 1), при чому виявлення плагіату на перший раз зумовлює зміну теми індивідуального завдання, а вдруге – позбавляє студента балів за цей вид роботи.

Таблиця 1 – Критерії оцінювання есею

Оформлення	
Додержано всіх вимог щодо оформлення есею та його обсягу	1
Додержано всіх вимог щодо оформлення посилань на джерела	1
Структура есею цілісна, послідовна, логічна	1
Зміст	
Зміст есею не відповідає темі	0
Зміст есею лише частково відповідає темі, яка не була розкрита	1
Зміст відповідає темі, але тема розкрита поверхово	2
Тема розкрита однобічно, не охоплені важливі її аспекти або наявні помилки, неточності при її висвітленні	3
Тема розкрита в достатній мірі	4
Тема розкрита повністю	5
Разом	
Тема розкрита повністю, всіх вимог дотримано	8

Описаний підхід мінімізує використання студентами плагіату в своїх письмових роботах, а також дозволяє зацікавити студентів у виконанні індивідуального завдання, формує навички наукової аргументації та академічного письма.

Висновки

Викладачі вищих навчальних закладів повинні запобігати використанню плагіату в студентських навчальних роботах. Одним із дієвих засобів запобігання плагіату є креативне

формулювання індивідуальних завдань для самостійних письмових робіт здобувачів вищої освіти.

Есей як форма письмової роботи максимально відповідає вимогам до оптимального обсягу і особистого творчого внеску студента. Поєднання форми есею з нестандартними, креативно сформульованими темами індивідуальних завдань створює умови, в яких мінімізується можливість використання плагіату, а його наявність стає помітною без спеціальних засобів виявлення запозичень. Додатковими перевагами такої форми СРС є зацікавлення здобувачів вищої освіти у виконанні індивідуального завдання, формування у них навичок наукової аргументації та академічного письма.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про освіту» // Голос України. – 2014. – № 178-179.
2. Бурний В. Хронічний плагіат в українських ВНЗ [Електронний ресурс] / Влад Бурний // Спільне: журнал соціальної критики. – 21.12.2016. – Режим доступу : <https://commons.com.ua/ru/pro-plagiat/>
3. Закон України «Про вищу освіту» // Голос України. – 2014. – № 148.
4. Шебеліст С. В. Есей [Електронний ресурс] / С. В. Шебеліст // Енциклопедія сучасної України. – 2009. – Режим доступу : http://esu.com.ua/search_articles.php?id=18011
5. Бабенко С. С. Як написати академічний навчальний текст : короткий довідник [Електронне видання] / С. С. Бабенко. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2016. – 32 с. – Режим доступу : http://www.socd.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elopen/babenko_ac.writing_dovidnyk_2016.pdf
6. Кисельова В. Простір для академічної творчості, або як написати есе [Електронний ресурс] / Валентина Кисельова // Студвей. – 27.12.2014. – Режим доступу : <http://studway.com.ua/pishemo-ese/>
7. Як писати наукове есе? Поради, що збережуть час [Електронний ресурс] / Untrialser ; відеозапис на порталі YouTube. – 30.11.2013. – Режим доступу : https://youtu.be/Gd_zEsYGjSA
8. Штофель Д. Х. Методичні вказівки до самостійної роботи студентів з вивчення дисципліни «Основи біофізики та біомеханіки людини» для студентів напряму підготовки «Радіоелектронні апарати» / Д. Х. Штофель. – Вінниця : ВНТУ, 2016. – 20 с.

Робота виконана в межах проекту «Розвиток лідерського потенціалу університетів України» за сприяння Британської ради (British Council)

Штофель Дмитро Хуанович – канд. техн. наук, доцент, доцент кафедри біомедичної інженерії, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: shtofel@vntu.edu.ua

Dmytro Kh. Shtofel – Cand. Sc. (Eng.), Associate Professor in Biomedical engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: shtofel@vntu.edu.ua

СПІВПРАЦЯ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ З ІНШИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У даній роботі розглянуто різні форми співпраці студентського самоврядування з іншими організаціями, а також її важливість під час формування самостійної та незалежної спільноти.

Ключові слова: студентське самоврядування; співпраця СС з іншими організаціями; види співпраці СС;

Abstract

In this article considered different forms of studentself-government cooperation with other organizations, also its importance during the formation of an independent community.

Keywords: student government; cooperation SG with other organizations; varios of cooperation SG.

Студентське самоврядування (СС) як самостійна організація існує вже багато років і бере свій початок ще з часів виникнення перший університетів. Тобто СС являє собою форму самоорганізації студентів, яка дозволяє представляти та відстоювати свої права, можливості.

Законодавство будь-якої країни повинно надавати можливість студентам брати участь в обговореннях та прийнятті всіх питань у системі вищої освіти. Таким чином в Україні створено Всеукраїнську студентську раду аби якомога детальніше розглядати актуальні проблеми сьогоденного українського студентства.

В нинішній Європі студенти беруть доволі активну участь у забезпеченні якості вищої освіти та управлінні вищими навчальними закладами, яке здійснюється, зокрема, через органи студентського самоврядування. Така колективна участь розглядається керівництвом навчальних закладів не просто як додаткова гарантія адекватності освітніх послуг, а й як суттєвий чинник соціалізації молоді, зростання її політичної та правової культури й суспільної активності, який дозволяє студентам на практиці ознайомитися з функціонуванням навчального закладу.

Ознайомлення зі студентським самоврядуванням у вищих навчальних закладах Франції, Великої Британії та Північної Ірландії показало, що воно зорієнтоване переважно на:

- захист інтересів студентів на всіх рівнях вищої освіти;
- реалізацію студентських ініціатив в навчально-виховному процесі, а також в науковій, професійній, культурній та інших соціальних сферах діяльності;
- підвищення ефективності взаємодії між студентами та університетською адміністрацією;
- забезпечення студентських прав і свобод відповідно до громадянських норм, що діють у суспільстві;
- співпрацю з державними та місцевими органами влади;
- організацію побуту, різноманітних форм дозвілля, подорожей, працевлаштування студентів;
- створення нового інформаційного простору для студентів університету та їх зв'язок із світовими інформаційними джерелами.

В Україні функціонування студентського самоврядування досить малоефективне, причому як для вирішення власне студентських проблем, так і з точки зору оптимізації навчального процесу. Однією з найсуттєвіших перешкод залишається майже повна залежність студентських самоврядних інституцій від адміністрації.

Співпраця з іншими організаціями по ходу створення й роботи ОСС (організація студентського самоврядування) є необхідною складовою загальної структури. Така практика несе за собою величезну кількість позитивних факторів, які допоможуть активніше та впевненіше розвивати студентство.

По – перше, досвід. У випадку, коли ОСС тільки почалася, головне з чим борються активісти – це правильний старт, тому аби уникнути певних помилок, варто скористатися порадами поважних дієвих громадських організацій чи досвідченіших активістів вузів, де СС має більшу історію. Тож слід проводити періодичні зустрічі лідерів ОСС різних вузів, разом Ви зможете підіймати спільні студентські проблеми. Ефективним також буде проведення спільних конференцій, семінарів, нарад на регіональному рівні. Можна проводити міжвузівські конкурси та змагання (спортивні, культурно-масові), організовувати спільні вечірки, туристичні походи.

По-друге, допомогу. Якщо ви зібрались проводити захід, інші організації можуть посприяти в забезпеченні, наприклад, обладнанням, людьми необхідних професій, масовкою тощо.

По-третє, фінансування. Це одна з найважливіших ланок, без якої вкрай важко організувати захід. Як правило, такі питання допомагають вирішити бізнес-структури, великі та малі фірми, а також ГО (громадські організації), що мають цільове фінансування, чи отримали грант.

Під час роботи зі спонсором слід розуміти його інтереси й робити адекватні пропозиції. Перед зверненням до спонсора потрібно розробити пропозиції, з яких він розумів би, що ви йому можете дати, як правило, це реклама у доступному для СС вигляді. Головне у відношеннях зі спонсором, аби він відчув, що ви переймаєтесь не тільки своїми інтересами, а й спонсорськими.

Істотною проблемою залишається пасивність представників адміністрацій вищих навчальних закладів (ВНЗ) та подекуди органів державного управління. Попри те, що в останні роки в середовищі функціонерів системи вищої школи приділяється певна увага питанням розвитку студентського самоврядування, частина з них схильні бачити в органах цього самоврядування не повноправних партнерів, а своїх суперників.

В той же час, зарубіжний досвід переконливо доводить: ефективне функціонування студентського самоврядування як організаційної структури справляє суттєвий позитивний вплив не тільки на якість освітніх послуг і управління вищим навчальним закладом, а й має організаційно-педагогічний ефект, коли студенти у реальному партнерстві з адміністрацією ВНЗ в межах прав, наданих їм законом, значною мірою несуть і солідарну відповідальність за те, що відбувається в навчальному закладі. Таким чином, студентське самоврядування сприяє прямій зацікавленості студентів у високій якості освітніх послуг, зростанні рейтингу та авторитету ВНЗ, а отже – позитивно впливає на академічну успішність та оптимізацію навчального процесу у вищій школі в цілому.

Висновок: Отже, студентське самоврядування важлива частина життя ВНЗ, тому до неї потрібно активно дослуховуватися і не залишати осторонь організаційних питань. Студентство в свою чергу має не забувати про те, що фундаментом всієї структури СС лежить виключно на їх плечах. Заснування, розвиток та зростання та публічній арені потрібно здобувати поступово, та аби пришвидшити цей шлях потрібна постійна підтримка зав'язків з ГО (громадські організації), СС інших вузів та, власне, адміністрацією ВНЗ. Таким чином прогрес не змусить себе довго чекати!

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Безноєва А., Бершацький Д., Гуменний М. та ін. «Студентське самоврядування для «чайників».
2. [Електронний ресурс] <http://www.niss.gov.ua/articles/1416/>.
3. [Електронний ресурс] http://allreferat.com.ua/uk/pedagogika_metoduka_vukladanny/referat/5077.

Юлія Володимирівна Малогулко— к.т.н., доцент кафедри електричних станцій і систем, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: Juliya_Malogulko@ukr.net;

Повстянко Катерина Олександрівна— студент групи 2Е-16Б, факультет електроенергетики, електромеханіки та електротехніки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: ekaterina.povstyanko@gmail.com

Juliya V. Malogulko— Ph.D., Assistant of professor of electrical stations and systems department, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email : Juliya_Malogulko@ukr.net;

Povstyanko Kateryna A. - student of 2E-16B, Department of Electricity, Electromechanics and Electrical Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: ekaterina.povstyanko@gmail.com

АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО НАВЧАННЯ У ВНЗ

Вінницький національний технічний університет;

Анотація

У статті наведено теоретичний аналіз існуючих у сучасній науці підходів до вивчення проблеми адаптації студентів до навчання у вищих навчальних закладах. Визначено необхідність вивчення питання адаптації студентів до навчання у ВНЗ.

Ключові слова: адаптація студентів до навчання у вищих навчальних закладах.

Abstract

The article introduces the existing in the contemporary science ways to study adaptation of the students to get knowledge in high schools; determines the necessity to study adaptation of students getting higher education.

Key words: adaptation of the students to studying in high schools.

Студентські роки - найбільш вирішальний період у житті людини. К.Д. Ушинський писав: "Саме тут завершується період утворення окремих уявлень, і якщо не всі вони, то значна частина їх групується в одну мережу, достатньо простору, щоб віддати рішучу перевагу тому чи іншому напрямку думок людини та її характеру." [1].

У період здобування вищої освіти молода людина продовжує свій особистісний ріст, зіштовхуючись із багатьма проблемами, пов'язаними з початком дорослого життя (нове середовище ровесників і дорослих, перегляд уявлень про себе, уміння самостійно організувати навчальну діяльність, необхідність заробітку, можливий переїзд до іншого міста тощо). Постійне вирішення цих проблем потребує внутрішньої самоорганізації, уміння розподілити час і сили в навчальному режимі, стимулює роботу по виявленню й усвідомленню життєвих цінностей, уточненню перспективних планів. Необхідною умовою ефективності навчальної роботи студента є успішне подолання процесу адаптації.[2]

Розглянемо, що ж означає саме поняття «адаптація».

Адаптація — пристосування, процес пристосування до мінливих умов зовнішнього середовища.

Соціально-психологічна адаптація є пристосуванням індивіда під групові норми, й навпаки — інтереси соціальної групи до окремого індивіда даної групи; скорочення та спрощення друкованого тексту.[3]

Виникає питання, чому ж так гостро постає це питання в період переходу від школи до ВНЗ.

У школі навчання — це дозоване засвоєння навчального матеріалу на кожний урок; у вищому навчальному закладі — це навчальний процес, що має науково-пошуковий, творчий характер, пов'язаний з глибоким самостійним засвоєнням знань, дозованих не на урок, а на семестр, пов'язаний з опануванням новими методами роботи ВНЗ. У школі — щоденний контроль, перевірка поточної успішності, у вищому навчальному закладі — подання нового матеріалу та перевірка його засвоєння розділені тривалими проміжками часу. Зростаючий обсяг роботи у ВНЗ іноді здається першокурсниками нездійсненним, а відсутність щоденного контролю за їхньою роботою призводить до того, що вільний час першокурсники уявляють безмежним порівняно зі школою. У школі – вчителі організовують навчальну діяльність. У ВНЗ – необхідне уміння самостійно організувати навчальну діяльність. І як правило, студенти не підготовлені до нових вимог, методів роботи. Незадовільна робота першокурсника виявляється у відсутності чіткого режиму роботи, системи, заданого ритму і темпів роботи, послідовності та систематичності, у невмінні правильно розмежовувати працю і відпочинок, активно відпочивати, у незнанні вузівських методів самостійної роботи.

Протягом навчання у ВНЗ, молода людина проходить через кілька етапів соціалізації. Визначальним серед них є етап адаптації до нової соціальної ситуації розвитку, тобто - перший курс (семестр). Від того, які механізми пристосування та життєдіяльності в нових умовах будуть обрані і закріплені особистістю, залежить стиль і результативність майбутньої професійної самореалізації людини.

Найбільш типові труднощі, з якими зіштовхується першокурсник на першому етапі адаптації: труднощі саморегулювання, поведінки і діяльності, зв'язані з організацією розумової праці у ВНЗ. У багатьох першокурсників відсутні навички самостійної навчальної роботи: вони не вміють конспектувати лекції, працювати з підручниками, першоджерелами, аналізувати інформацію великого обсягу і чітко викладати свої думки.

І як наслідок, після періоду психічного стану радості, успіху, віри в майбутнє, планування перспектив студентського життя, очікування початку навчального року настає цілком реальний і досить складний для гнітючої більшості першокурсників період адаптації, що охоплює, як правило, весь семестр. На жаль, не кожен першокурсник успішно включається до студентського життя. Виникає дезадаптація, тобто стан напруженості історожкості новачків, зниження їхньої активності у навчанні, зниження інтересу до громадської роботи, погіршення поведінки, невдачі на першій сесії, а в ряді випадків - втрата віри у свої можливості, розчарування у життєвих планах.

Однак учені розходяться в думці з приводу часу, коли досягається кінцевий результат, тобто коли студент досягає стану загальної адаптованості. М. Вієвська і Л. Красовська вважають, що рівня загальної адаптованості (чи повної компенсації) студент набуває після першої сесії після отримання позитивних результатів. А. Ф. Федоренко, Т. В. Алексєєва та інші вчені стверджують, що повністю адаптованим студента можна вважати в кінці III курсу. За словами А. А. Налчаджяна, загальна адаптованість ніколи не буває повною, і в цьому контексті може вважатися як потенційна здатність адаптуватися в широкому спектрі типових ситуацій, які найчастіше трапляються в даному соціальному оточенні в певний історичний період. Ми погоджуємось із останнім твердженням і вважаємо, що тільки той студент, який досяг гарних результатів у навчанні, набув стійкого соціального статусу серед однолітків, здобув певний авторитет у викладачів, вправно і впевнено діє у типових побутових і соціальних ситуаціях, може вважатися таким, що досяг загальної адаптованості. Але поєднання всіх складових загальної адаптованості трапляється досить рідко[4].

Висновки

Отже, першокурсники мають труднощі в засвоєнні знань не тому, що отримали слабку підготовку в середній школі, а тому, що у них не сформувалися такі риси особистості як: готовність до навчання, здатність навчатися самостійно, контролювати і оцінювати себе, володіти своїми індивідуальними особливостями пізнавальної діяльності, вміння правильно розподілити свій робочий час для самостійної підготовки. Викладач вищого навчального закладу повинен допомогти студенту-першокурснику у подоланні цих труднощів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Особливості адаптації молоді у вищому навчальному закладі [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://pidruchniki.com/19570411/pedagogika/osoblivosti_adaptatsiyi_molodi_vischomu_navchalnomu_zakladi.
2. Іванюк І. Я. Проблеми адаптації студентів [Електронний ресурс] / І. Я. Іванюк – Режим доступу до ресурсу: <http://www.confcontact.com/2007nov/ivanyuk.php>.
3. Адаптація [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%B4%D0%B0%D0%BF%D1%82%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F>.
4. Адаптація студентів до навчання у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://social-science.com.ua/article/590>.

Козін Дмитро Олегович — студент групи ТТК-17мі, факультет інфокомунікацій, радіоелектроніки та наносистем, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: dimakoua@gmail.com

Kozin Dmytro O. — Faculty for Radio Engineering, Telecommunication and Electronic Instrument Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email : dimakoua@gmail.com

СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО ПОЗНАВАЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УНІВЕРСИТЕТІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Актуальність викладеного матеріалу обумовлена потребами перегляду сучасного змісту і форм якісної підготовки фахівців. Виділена проблема адаптації, соціалізації та соціального виховання молоді. Соціальне становлення молоді розглядається в контексті особистісного становлення студента, як зовнішній інструмент впливу на особистість. Формою соціальної діяльності студентів представлено саме познавчальною діяльністю.

Ключові слова: соціалізація, соціальне виховання, познавчальна діяльність.

Abstract

The relevance of the material is due to the need to revise the modern high school content and forms of quality training of specialists. The problem of adaptation, socialization and social upbringing of youth is highlighted. Social formation of youth is considered in the context of the student's personal formation as an external instrument of influence on the person. The form of social activity of students is represented by extra-curricular activities.

Keywords: socialization, social education, out-of-establishment activity.

Сучасний ринок освітніх послуг вимагає від ВНЗ нових орієнтирів і підходів в роботі зі студентами. Ця потреба передбачає відтворення системи виховної роботи, пошук адекватних вимогам часу форм і способів такої діяльності на основі вивчення ціннісних орієнтацій студентства. Як відомо, виховання в навчальному закладі здійснюється через зміст навчального процесу, а також - у познавчальній діяльності [1].

Познавчальна робота в ВНЗ складається в основному з трьох компонентів: познавчальної діяльності студентів, познавчальної роботи викладачів зі студентами, системи управління познавчальною діяльністю. Вона є суттєвим елементом образу життя студентів, професійної діяльності викладачів і керівників навчального закладу. Для освітнього закладу познавчальна діяльність - частина виконуваних ним функцій. Її специфіка пов'язана з тим, що вона здійснюється у вільний від навчання і задоволення насущних потреб час, коли студент за власним вибором визначає той або інший вид занять.

Сучасні проблеми, протиріччя, пов'язані з познавчальною діяльністю у ВНЗ, ставлення до неї студентства були виявлені в ході досліджень в Вінницькому національному технічному університеті. Як показують дослідження останніх років, сучасної студентської молоді властиво, і зокрема, зводити виховну роботу до різних культурно-розважальних, дозвільних форм спілкування. Студенти вважають виховання в процесі познавчальної діяльності у вищому навчальному закладі за потрібне і важливе, проте до спеціальних заходів ставляться насторожено, сумніваючись в їх необхідності.

На думку студентів, про познавчальну діяльність протягом всього адаптаційного періоду студента у ВНЗ: від початку до його завершення на 4-5 курсі, коли складаються певні уявлення, ціннісні переваги, актуалізуються професійні інтереси і перспективні життєві плани.

Про стан познавчальної роботи в університеті можна судити по проблемах студентства. Важливе місце серед них займають проблеми матеріального становища, нестача коштів, відсутність можливості підробляти, нецікаве студентське життя на факультеті (інституті) і в гуртожитку, брак вільного часу, недружні стосунки в групі та ін. Таким чином, на тлі гострих для більшості студентів економічних, матеріальних проблем питання організації познавчальної діяльності, студентського дозвілля займають не високі позиції.

В оцінках стану познавчальної діяльності у вищому навчальному закладі, на факультетах проглядається прямий зв'язок з рівнем інформованості про студентське життя, про активність тієї чи іншої організації. Відсутність відповідної інформації, природно, відображається на задоволеності студентів станом виховної (познавчальної) діяльності, що показано роботою студентських громадських організацій, а також підрозділів і служб, професійно відповідальних за цю роботу. Ймовірно, тому половина опитаних не змогла оцінити організацію соціокультурної діяльності.

Студенти дізнаються про життя в ВНЗ, на факультетах, головним чином, в результаті спілкування один з одним, завдяки особистій спостережливості, з оголошень у деканатів, кафедр, інформації на рекламних щитах в холах, вестибюлях, з розмов з викладачами, з стінгазет, плакатів, з бесід з керівниками факультетів (інститутів) та соціальних мереж. Точно так само розподіляються думки по курсам навчання. Провідне значення в інформуванні студентів про життя в вузі, таким чином, зберігає міжособистісне відношення. Відображаючи досить значні в студентському середовищі масштаби даного каналу комунікації, ця тенденція має негативне значення в сенсі критеріїв достовірності, повноти і об'єктивності інформації, що передається [2].

Рівень поінформованості про студентське життя диференціюється в залежності від курсу, а також ролі і ступеня активності тієї чи іншої організації у позанавчальній діяльності. Практично не поінформовані про життя в ВНЗ студенти першого курсу (незалежно від факультету); абсолютна більшість їх не володіє достатнім обсягом інформації про більшість студентських організацій (хоча і провчилися півроку). Найбільше обізнані про діяльність студентських груп, спортивних секцій, студентського профкому, що мають певні традиції, досвід, визнання, що використовують різні засоби і форми інформування про свою роботу. Ці результати підтверджуються оцінками задоволеності студентства ступенем включеності студентських організацій у позанавчальну, соціокультурну діяльність.

У зв'язку з цим цікаві думки студентів щодо суб'єктів виховної роботи в ВНЗ, про тих, хто може і повинен займатися організацією цієї діяльності, про те, якою є готовність самих студентів брати участь в ній. Мабуть, ослаблення виховного процесу у ВНЗ, відсутність інформації закономірно відбивається в думках студентів. У цих умовах головними організаторами поза навчальної, соціокультурної діяльності більшість студентів вважають "самих себе". На другому місці - куратори груп, на третьому - викладачі, на четвертому - п'ятому місцях одночасно - профспілкова організація студентів та студентський клуб. Саме схильність студентської молоді співвідносити позанавчальну роботу, в першу чергу, з рекреаційною діяльністю, а всю виховну роботу - з неприйнятним "навчанням", а також високий рівень незадоволеності станом соціокультурної дозвільної діяльності у ВНЗ дозволяють інтерпретувати виявлене як претензії студентства на самоорганізацію в цій сфері. У цих настроях можна углядіти природну потребу молоді в самоорганізації, активізації самодіяльної творчості в культурно-масовій сфері, система організації якої була порушена в ході реформування вищої освіти. Тим самим результати дослідження підтверджують необхідність створення сприятливої атмосфери для самостійної інноваційної діяльності самих студентів в сфері вільного часу, що перетворює їх в суб'єктів власного і суспільного життя, поряд зі створенням об'єктивних умов для духовного зростання особистості, для формування ціннісних орієнтацій студентської молоді. Ось чому оптимізм вселяє той факт, що більша частина готова взяти участь у студентському житті на факультеті і в ВНЗ.

Однак ентузіазм студентів понятно зменшується до третього курсу: тут претендують на заголовну роль у позанавчальній соціокультурній діяльності менше, ніж на 1 курсі, майже в 1,5 рази. Дана тенденція відображає динаміку процесу адаптації студентів до вузівського середовища. Разом з тим, саме серед третьокурсників найбільше студентів, стурбованих проблемами організації в позанавчальному часі в стінах ВНЗ, незадоволених умовами і можливостями самореалізації у позанавчальній діяльності. Причому більшу незадоволеність висловлюють юнаки, ніж дівчата. Деякі дослідники схильні бачити в таких орієнтаціях третьокурсників прояв тенденції прагматичного підходу до студентських років: використовувати час навчання у ВНЗ з більшою користю для набуття життєво важливих умінь і навичок [3]. Все це об'єктивно підвищує значущість позанавчальної роботи, актуалізує її відповідну переорієнтацію.

Разом з тим простежується певна суперечність в розумінні студентами змісту виховання, важливих, за їхніми оцінками, напрямків виховної роботи та пропонованих форм їх здійснення. На думку студентів, виховна робота повинна бути спрямована, в першу чергу, на формування професійної етики майбутнього фахівця, правове виховання студентів, виховання у них елементарної культури спілкування, економічне виховання.

У студентських орієнтаціях, з одного боку, знаходить відображення особистісне суб'єктивне сприйняття якості професіоналізму, підготовки майбутнього спеціаліста в ВНЗ. З іншого боку, вони побічно відображають зміни в складних і суперечливих процесах професійної підготовки, професійного самовизначення студентства в умовах формування ринку. Крім того, зазначені студентами пріоритети в спрямованості виховного впливу можуть бути розглянуті як модель діяльності по формуванню затребуваних сьогодні якостей сучасного молодого фахівця. Однак виділені студентами як пріоритетні напрямки виховної діяльності можуть бути, на їхню думку, реалізовані за допомогою популярних дискотек, ігор КВН, екскурсій, туристичних поїздок, традиційних студентських міжвузівських, міжфакультетських свят, спортивних заходів та ін. Слід

надавати перевагу, таким чином, розважальним видам діяльності, і менш популярні креативні, творчі; більш того, багато запропонованим форм роботи неадекватні цілям і змісту окремих напрямлень виховного процесу у ВНЗ.

Сучасний підхід до виховної (позанавчальної) діяльності передбачає врахування специфіки всіх напрямків виховання, реалізації в рамках кожного з них єдиної, цілісної установки на громадянськість фахівця. У зв'язку з цим на увагу заслуговує те значення, яке студентство надає інституту кураторства і кураторам, як організаторам виховної (позанавчальної) роботи у вузі. Нагадаємо, що в ієрархії суб'єктів цієї діяльності куратори займають друге місце. Абсолютна більшість студентів незалежно від курсу навчання та факультету (інституту) заявляють про необхідність куратора академічної групи. Особливі надії на кураторів, на їх допомогу в процесі адаптації до нового студентського життя покладають першокурсники. Певною мірою в цьому позначається ще сильніше вплив факторів, зокрема, патерналістських очікувань старшокласників.

Функціональні обов'язки куратора за ступенем значущості виглядає наступним чином. Видно, що студенти на перший план виштовхують ті функції куратора, які стосуються перш за все організації заходів, спрямованих на внутрішнє згуртування студентської групи, проведення культурно-просвітницької роботи в їх середовищі. Питання, які стосуються навчального процесу, участі молоді в науково-дослідній роботі, і пов'язані з ними кураторські функції в уявленнях студентів, відходять на другий план.

Студенти критичні в оцінках сформованої практики кураторства. Так, студенти відзначають, що куратор їх групи в позаурочний час з ними зовсім не спілкується; нарікають на те, що куратор зустрічається з групою 1-2 рази на місяць. Лише мала кількість кураторів, на думки студентів, зустрічаються з групою кілька разів на тиждень. У тих групах, де куратори практично не з'являються, найбільше і потребують їх.

Лише малий відсоток студентів отримують інформацію про студентське життя в ВНЗ від куратора. Серед тих, хто спілкується з кураторами щодо навчання регулярно, звертаються до них з питань навчання, незначна кількість - з питань організації дозвілля та адміністративних питань; а середня не звертаються ні з якими питаннями.

Як показує практика, спілкування викладачів-кураторів та студентів може виступити умовою успішної адаптаційної і виховної діяльності, важливим навчальним і виховним фактором. Куратор повинен стати старшим товаришем і щирим наставником. Саме залучення викладача і студента до загальної професії сприяє формуванню почуття професійної спільності, зняттю вікового бар'єру, заміні суб'єкт-об'єктних відносин відносинами співпраці.

У плані надання допомоги у вирішенні життєво важливих проблем університету особливо цікавою є ідея створення опікунської ради, яка, буде складатися переважно з батьків студентів, випускників, а також людей, які бажають і готові допомогти в організації роботи ВНЗ.

Перспективи функціонування і розвитку системи позанавчальної діяльності в ВНЗ в сучасних умовах бачаться в реалізації наступних заходів:

- пошук нових форм і напрямків позанавчальної діяльності, адекватних сучасним ціннісним орієнтаціям студентської молоді в поєднанні з наявним позитивним досвідом і традиціями;
- створення Центру та системи соціального моніторингу інтересів і динаміки проблем студентського життя;
- вдосконалення системи інформування студентів (в тому числі яскравих інформаційних стендів в навчальних корпусах, відтворення системи радіомовлення, видання газети);
- консультативної допомоги; активізація роботи щодо соціального захисту студентів, дотримання їх прав і пільг;
- надання допомоги у вторинній зайнятості студентів та працевлаштування випускників за допомогою організації студентської біржі праці;
- вдосконалення системи управління позанавчальною діяльністю; створення організаційної структури, яка координує позанавчальну діяльність, що визначає шей її напрямки, що здійснює контроль і несе відповідальність за її результати; вдосконалення системи стимулювання позанавчальної діяльності;
- реалізація в системі позанавчальної роботи можливостей студентського самоуправління; створення умов для самостійної інноваційної діяльності самих студентів в сфері позанавчального часу; створення баз даних про творчі організаційські здібності студентів, їх використання в навчально-виховній діяльності;
- сприяння роботі профспілкової студентської організації, молодіжному руху студентських груп, іншим громадським організаціям, органам студентського самоврядування в гуртожитках, клубах і об'єднанням;
- забезпечення матеріальної і фінансової бази поза аудиторної роботи;

- створення системи морального і матеріального стимулювання найбільш активних викладачів та студентів - організаторів позанавчальної діяльності;
- реалізація цілеспрямованої кадрової політики, забезпечення професіоналізму організаторів позанавчальної роботи - викладачів, студентів-громадських працівників, штатних співробітників-фахівців;
- вдосконалення роботи кураторів, контроль за їх діяльністю, регулярне проведення конкурсів кураторів;
- здійснення дієвого контролю за утриманням та ефективністю позанавчальної роботи, використання її результатів для коригування планів і рішень [3].

Можливо, вдосконалення навчальної діяльності, а також оновлення виховної роботи в ВНЗ відповідно до вимог часу приведуть в майбутньому до збільшення позанавчального часу, яке може бути використане як для загального розвитку, виховання особистості, так і для поглиблення професійної підготовки фахівців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Грищенко Л.И. Теория и методика воспитания: личностно-социальный подход: Учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений / Лариса Ивановна Грищенко. – 2-е изд., стер. – М.: „Академия”, 2008. – 240 с.
2. Грищенко Н.А. Формування просоціальних особистісних смислів студентської молоді у позанавчальній діяльності: дис. ...канд. пед. наук: 13.00.05 «соціальна педагогіка» / Надія Анатоліївна Грищенко. – Луганськ, ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2009. – 269 с.
3. Кульневич С.В. О научно-педагогической грамотности / Сергей Владимирович Кульневич // Педагогика. – 2000. – № 6. – С.23 -29

Альона Володимирівна Наконечна – студентка групи БМА-17мн, факультет інфокомунікацій, радіоелектроніки та наносистем, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: ram13b.nakonechna@gmail.com.

Alyona V. Nakonechnaya - student of the group BMA-17mn, Department of Infocommunications, Radio Electronics and Nanosystems, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: ram13b.nakonechna@gmail.com.

ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ КУРСІВ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

¹Вінницький національний технічний університет

Анотація

В роботі проведено аналіз чинників самостійної роботи студентів та запропоновані рекомендації по їх покращенню

Ключові слова: пізнавальна діяльність, самостійна робота, інформаційні технології.

Abstract

The paper analyzes the factors of independent work of students and suggests recommendations for their improvement

Keywords: cognitive activity, independent work, information technology.

Вступ

Самостійна робота студентів – це навчальна діяльність спрямована на вивчення і оволодіння матеріалом навчальної дисципліни під час аудиторних та позааудиторних занять, як без участі викладача, так і під його безпосереднім керівництвом.

Самостійна робота студентів є однією із основ навчального процесу у вищих навчальних закладах, де підготовка фахівців здійснюється на основі практично рівних обсягів аудиторних та позааудиторних годин. На лекціях викладач дає тільки необхідний базовий матеріал, а студенти самостійно поглиблюють та отримують нові знання.

Систематичний підхід до організації самостійної роботи забезпечує її ефективність. Високий рівень самостійної роботи характеризується пізнавальною діяльністю студентів у процесі виконання самостійної роботи.

Основна частина

Організація самостійної роботи вимагає її диференціації в залежності від індивідуальних особливостей студента в процесі навчання: окремо для студентів першого курсу, студентів другого-третього курсів, четвертого курсу та під час навчання в магістратурі.

Студенти першого курсу стикаються з великими труднощами. Перш за все - це не вміння конспектувати лекції. Одна з першочергових задач - це навчити студента розуміти та аналізувати почуте, а вже після - стисло конспектувати. Також важливо навчити студентів самостійній роботі на практичних та лабораторних заняттях, працювати з літературою, знаходити необхідну інформацію для підготовки рефератів та публічного виступу.

Найбільш насиченим та складним по обсягу самостійної роботи є другий та третій курси навчання, де студенти отримують нові фахові знання та навички. Також вони вчаться готувати свої науково-навчальні доповіді на захистах курсових робіт та проектів, конференціях.

Студенти четвертого курсу при підготовці кваліфікаційної роботи показують оволодіння знаннями та навичками по спеціальності, вміння знаходити необхідну інформацію її аналізувати та робити висновки.

Під час навчання в магістратурі великий обсяг робіт студентів присвячений вирішенню дослідницьких задач. При цьому використовуються сучасні програмні продукти, виконуються необхідні досліді, ототожнюються результати.

Згідно норм вищої школи на самостійну роботу студентів по кожній дисципліні передбачено до 60% від загальної кількості годин запланованих на її вивчення. Запропоновано градацію витраченого часу на самостійну роботу: незадовільний рівень – від 0% до 15%; задовільний рівень – від 15% до 30%; вище середнього – від 30% до 45%; високий - від 45% до 60%.

Висновок

Отже визначено, що - основним критерієм успішного засвоєння курсів навчальних дисциплін студентами є здатність виконувати самостійну роботу. Питання, які виносяться на самостійне опрацювання на сьогоднішній час в більшості випадків є одними з питаннями екзаменаційних білетів, колоквіумів тощо. Але враховуючи низьку самоорганізацію студентів самостійне вивчення навчального матеріалу виконується не ефективно. Необхідно враховувати результати самостійної роботи при отриманні позитивної оцінки з дисципліни та контрольних заходах.

Для підвищення ефективності самостійної роботи студентів необхідне ширше застосовування інформаційних технологій, використання електронних видань тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Положення про організацію самостійної роботи студентів у Вінницькому національному технічному університеті / Уклад. О. Н. Романюк, Г. Л. Лисенко, Л. П. Громова, В. О. Федотов: ВНТУ, 2011 – 20с.

2. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів / за ред. А. Є. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352с.

3. Журавська Л. М. Концептуальні умови управління самостійною роботою студентів у ВНЗ / Журавська Л. М. // Освіта та управління. – т. 3. – 1999. – №2.

Наталія Степанівна Семічаснова – старший викладач кафедри технологій та автоматизації машинобудування, Вінницький національний технічний університет.

Олександр Васильович Петров – канд. техн. наук, доцент кафедри технологій та автоматизації машинобудування, Вінницький національний технічний університет.

Semichasnova Nataliy S. – senior lecturer of Department of Machine-Building Technologies and Automation, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

Petrov Olexandr V. – Cand. Sc.(Eng), Assistant Professor of Mechanical Engineering and Automation Technology, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

АНАЛІЗ ШЛЯХІВ АКТИВІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

¹ Вінницький національний технічний університет;

Анотація

Проведено аналіз шляхів активізації науково-дослідної роботи у вищій школі, розглянуто форми і методи залучення студентів до наукової творчості.

Ключові слова: наукова робота, студентська наукова робота, науковедослідна роботи, наукова творчість

Abstract

It was conducted the analysis of ways of activization of research work in high school and the form and methods to attract students to scientific work

Keywords: research, student research work, research work, scientific work

Вступ

Залучення студентів до науково-дослідної роботи, активізація наукової творчості в студентському середовищі є важливою складовою підготовки сучасних кваліфікованих спеціалістів [1]. Розвиток у молоді творчого мислення, спрямованого на здатність продукувати нові ідеї, гіпотези, пошук способів розв'язання проблемних задач постає актуальним питанням вищої школи у процесі підготовки ініціативних та кваліфікованих фахівців.

Метою роботи є покращення якісної складової освіти шляхом формування студентоцентрованого освітнього середовища у вищій освіті та активного залучення студентів до науково-дослідної роботи та наукової творчості.

Об'єктом дослідження вбачаємо процеси активізації студентської науково-дослідної роботи у вищих навчальних закладах. Предметом дослідження постають форми і методи залучення студентів до наукової творчості.

Головною задачею дослідження є аналіз шляхів активізації науково-дослідної роботи студентів у вищій школі, визначення форм і методів залучення студентів до наукової діяльності.

Результати дослідження

Активізація науково-дослідної роботи студентів у вищій школі спрямована на розвиток системи інтелектуальних і творчих якостей особистості. Тут важливим завданням постає єдність цілей і напрямів навчальної, наукової і виховної роботи. Важливо забезпечити тісний взаємозв'язок сучасних форм і методів роботи, що реалізуються вищою школою у навчальному процесі і в позанавчальний час. Це забезпечує безперервну участь студентів у науковій діяльності протягом періоду навчання.

У вищому навчальному закладі виділяють два шляхи розвитку науково-дослідної роботи (НДР): навчальної науково-дослідної роботи, передбаченої навчальними планами, й індивідуальної науково-дослідної роботи студентів, яка здійснюється під керівництвом професорсько-викладацького складу.

Перший шлях розвитку НДР у вищій школі передбачає написання рефератів, виконання лабораторних та практичних завдань, спеціалізованих курсових та дипломних робіт з виконанням нетипових завдань дослідницького характеру. Такий підхід передбачає залучення студентів до науково-дослідної роботи у студентських групах у процесі вивчення профільних дисциплін та дисциплін, орієнтованих на наукові дослідження (зокрема, наприклад, «Основи науково-дослідної роботи (ОНДР)»).

Тут важливого значення набуває задача формування студентоцентрованого освітнього середовища у вищій освіті, що передбачає переорієнтацію навчальних планів на кінцевого здобувача вищої освіти шляхом впровадження інноваційних методів викладання та розгляду студента як важливого активного учасника власного навчання.

Другий шлях передбачає ведення послідовної індивідуальної роботи студентів за обраною темою наукового дослідження. Такий підхід орієнтований на залучення прогресивної молоді у позаурочний час у гуртки, студії та творчі колективи наукового спрямування.

Комплекс форм і методів залучення студентів до наукової діяльності акумулює: виконання завдань з науково-творчою складовою у процесі вивчення профільних дисциплін; опанування основ ведення наукових досліджень у процесі вивчення дисципліни ОНДР; створення навчально-наукових структур для позаурочного навчання і активне залучення студентів до гурткової та студійної роботи науково-творчого спрямування; заслуховування та обговорення результатів наукових досліджень студентів на кафедральних засіданнях та семінарах; залучення студентів до участі в олімпіадах на конкурсах різного рівня; залучення студентів до участі в конкурсі студентських наукових робіт; залучення студентів до участі в наукових конференціях, семінарах, симпозіумах; висвітлення досягнень студентів в засобах масової інформації з метою популяризації науково-дослідницької роботи у студентському середовищі.

Висновки

Важливим завданням працівників вищої школи є залучення студентської молоді до наукової дослідної роботи з метою підготовки грамотних фахівців, здатних до наукової творчості. Розглянута проблема передбачає використання комплексного підходу, спрямованого на переорієнтацію традиційних навчальних методів на розвиток студентоцентрованого освітнього середовища у вищій освіті та активне використання методів залучення студентів до творчої науково-дослідної роботи у позаурочний час для ведення власних наукових досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Науково-дослідна робота студентів (НДРС)[Електронний ресурс]– Режим доступу: http://npu.edu.ua/!e-book/book/html/D/ispu_kiovist_Ficyla_Pedagogika_8h/710.html

Вікторія Володимирівна Войтко — к.т.н., доцент кафедри ПЗ, заступник декана ФІТКІ з НВР, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, email : dekanfki@i.ua.

Voitko V. Viktoriya — the Deputy Chief of studying -education work Ph.D., docent, deputy of dean FITCE of teaching educational work, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email : dekanfki@i.ua.

ОРІЄНТАЦІЯ СТУДЕНТІВ НА ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Ця робота про ставлення сучасної студентської молоді до здорового способу життя і до свого здоров'я. Розглядаються питання про використання фізичних вправ у вільний час студентів.

Ключові слова, ціннісні орієнтації, здоровий спосіб життя, фізична культура, студентська молодь.

Abstract

This is a work on the attitude of modern student youth to a healthy lifestyle and to their health. The questions of use of physical exercises in free time of students are considered.

Keywords: value orientations, healthy lifestyle, physical culture, students

Вступ

Існують різні підходи до визначення поняття «здоров'я», які можна класифікувати наступним чином: 1) здоров'я - це відсутність захворювань; 2) «здоров'я» і «норма» - поняття тотожні; 3) здоров'я як єдність морфологічних, психоемоційних і соціально-економічних констант. Загальна для цих визначень в тому, що здоров'я розуміється як щось протилежне хвороби, відмінне від неї, як синонім норми. Поняття «здоров'я» прямо пов'язане з поняттям «здоровий спосіб життя». Здоровий спосіб життя - спосіб життя окремої людини з метою профілактики захворювань і зміцнення здоров'я. Як відомо студентські роки характеризуються величезною інтелектуальною, фізичною й психічною напругою. Навчальне навантаження, жорсткий режим, низька рухова активність негативно впливають як на самопочутті, так і стан здоров'я в цілому. Це підтверджують і статистичні дані. Згідно із соціологічними дослідженнями Державного комітету України з питань фізичної культури і спорту відхилення у стані здоров'я мають 90% студентів, 50% - відзначають незадовільний рівень фізичної підготовленості, 18% - не можуть займатися фізичними вправами через захворювання. Здоровий спосіб життя є передумовою для розвитку різних сторін життєдіяльності людини. До них відносяться: досягнення нею активного довголіття та повноцінного виконання соціальних функцій, для активної участі у трудовій, громадській, сімейно-побутовій, дозвільній життєдіяльності. В даний час актуальність здорового способу життя викликана зростанням і зміною характеру навантажень на організм людини в зв'язку з ускладненням суспільного життя, збільшенням ризиків техногенного, екологічного, психологічного, політичного і військового характеру, що провокують негативні зрушення в стані здоров'я.

Результати досліджень

Вивчення ціннісних орієнтацій студентів на здоровий спосіб життя дозволяє виділити серед них умовно чотири групи. Перша група включає в себе абсолютні, загальнолюдські цінності, які отримали у студентів оцінку максимального значення (від 69% до 93%). До них відносяться: вдала сімейне життя, мужність і чесність, здоров'я, всебічний розвиток особистості, інтелектуальні здібності, сила волі і зібраність, вміння спілкуватися, володіння красою і виразністю рухів. Друга група "переважних цінностей" (від 63% до 66%) - гарна статура і фізичний стан, авторитет серед оточуючих. Третя група цінностей отримала найменування "суперечливих" за те, що в них одночасно представлені ознаки великого і невеликого значення (від 35,5% до 59,2%). Вона включає наявність матеріальних благ, успіхи в роботі, задоволеність навчанням, заняття фізичними вправами і спортом, хороший рівень розвитку фізичних якостей, цікавий відпочинок. Четверта група цінностей названа "приватними", так як її змістом студенти надають невелике значення (від 17% до 28%) - знання про функціонування людського організму, фізична підготовленість до обраної професії, громадська активність. Отримані дані дають підставу до судження про наявність

протиріччя між абсолютною цінністю загальних положень здорового способу життя і конкретними цінностями його підтримки, в тому числі професійного здоров'я. Їх вирішення - одна з провідних завдань в розвитку студентів. При розгляді співвідношень загальної та фізичної культури студентів відповіді респондентів на запитання "Чи можна вважати культурним людини, що не піклується про свій фізичний стан?" виявили, що 21,9% вважають це можливим, а 51% заперечують такий взаємозв'язок, 27,9% - не змогли у визначенні своєї позиції. Таким чином, менше половини студентів має певні уявлення про тісний взаємозв'язок загальної та фізичної культури в своєму особистому розвитку і відповідно до цього приймають поведінкові рішення. В результаті дослідження було виявлено, що більше часу присвячують фізичній культурі молоді люди від 15 до 24 років, а саме школярі та студенти. Коли студент виходить за межі навчального закладу у доросле життя, на заняття фізичною культурою і спортом у нього залишається набагато менше часу, що очевидно. Тому, можна зробити висновок про те, що обов'язкові заняття фізичною культурою в навчальний час дуже важливі, тому що у позанавчальний час спортивна активність значно знижується. Необхідно прищеплювати культуру спорту з самого початку життєвого шляху, щоб в подальшому фізичні вправи стали невід'ємною частиною життя людини. Студенти виділяють серед факторів ризику здоров'ю насамперед зловживання алкоголем - 75,6%, куріння - 73,5%, що відображає один із стереотипів пропаганди здорового способу життя. Недолік рухової активності відзначений 39,9% студентів; забруднення навколишнього середовища усвідомлюється 29,3% респондентів; на конфлікти з оточуючими вказали 29,1%; на перевантаженість навчально-професійними і домашніми обов'язками 7,9%. У той же час напружений режим навчальної праці, як показують багато досліджень, - істотний фактор виникнення астенічних станів студентів.

Висновки

Турбота про свій фізичний стан відрізняється у дівчат і юнаків. У дівчат це проявляється: в підтриманні "зовнішніх" форм стану (пропорції статури - 27%, співвідношення зросту і маси тіла - 54%, особливості фігури). У юнаків відзначена турбота про розвиток мускулатури - 61,2%, пропорцій статури - 50%, фізичних якостей - 32% - 47%. Ці факти свідчать про необхідність більш диференційованого підходу до методик фізичного виховання для осіб різної статі.

Отримані дані говорять про відсутність у більшості студентів активних зусиль з підтримки свого фізичного стану. Навіть в кількісному відношенні число випадків систематичного використання необхідних засобів для цієї мети (6%) істотно поступається числу випадків нехтування цими засобами (70%). Прості і доступні засоби - самомасаж, загартовування, аутогенне тренування дуже рідко використовуються студентами, що свідчить про суттєві вади в їх освітньої підготовки. А наявність в арсеналі засобів регулювання фізичного стану тютюну, алкоголю і навіть наркотиків, з одного боку, характеризує обмежений вибір засобів, з іншого - говорить про відсутність валеологічного мислення і поведінки у більшості студентів. В позанавчальний час фізкультурно-спортивна активність студентів низька. Не беруть участь в ній 60% дівчат і 46% юнаків. У спортивних заняттях університету задіяно лише 36,5% дівчат і 45,6% юнаків, а в збірних командах вузу беруть участь - 3,5% і 8,4%. Дівчата вважають за краще не занадто тривалі за часом заняття (менше години), але досить регулярні. Юнакам подобаються більш тривалі за часом заняття, але які проводяться рідше.

На жаль, при плануванні рухової діяльності в самостійних заняттях і її регулюванні 57,5% дівчат і 33,6% юнаків не можуть використовувати будь-яких показників - не вистачає необхідних знань; від 24% до 37% орієнтуються лише на самопочуття. Аналіз отриманої інформації свідчить про мозаїчність структури знань студентів, їх недостатньої упорядкованості і взаємозв'язку. Наявні знання не володіють необхідним функціональним характером для використання в повсякденному житті, а студентам не вистачає пошуково-пізнавальної активності для їх поповнення і розширення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Стасюк, В. Виховання спрямованості на формування здорового способу життя: проблема визначення / Василь Стасюк, Леонід Олейник // Валеологічна освіта в навчальних закладах України: стан, напрямки й перспективи розвитку : матеріали XXI Всеукр. наук.-практ. конф. (Кіровоград, 21–23 травня 2015 року). – Кіровоград : КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. – С. 158–163.

2. Олійник, О. М. Основні шляхи формування потреб молоді щодо спортивноорієнтованого фізичного виховання / О. М. Олійник, Д. Д. Ку- чма // Педагогіка і сучасні аспекти фізичного виховання : зб. наук. праць І Міжнар. наук.-практ. конф. (Краматорськ, 16–17 квітня 2015 року) : у 2 т. / за заг. ред. Ю. О. Долинного. – Краматорськ : ДДМА, 2015. – Т. 1. – С. 169–172.

3. Про фізичну культуру і спорт: Закон України від 24.12.1993 р. № 3808-ХІІ (із змінами та доповн.) // Відом. Верхов. Ради України . – 1994. – №14. – Ст. 80.

6. Про Національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту України : Указ Президента України від 28.09.2004 р. № 1148 // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 39. – Ст. 2584.

7. Виноградов, П. А. Ставлення старшокласників шкіл нового типу до фізичної культури / П. А. Виноградов, Ю. В. Окунців, В. І. Лашенській // Теорія і практика фізичної культури. - 1994. - №7. С. 22 – 25.

8. Казин, Е. М. Основи індивідуального здоров'я людини / Е. М. Казин, Н. Г. Блінова, Н. А. Литвинова. - М. : Владос, 2000. - 192 с.

Тихонова Світлана Володимирівна – старший викладач кафедри фізичного виховання, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Tikhonova Svetlana V. - Senior Lecturer of the Department of Physical Education, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsya

**ОСОБИСТІСНІ ОСОБЛИВОСТІ СТУДЕНТІВ З РІЗНОЮ ЗАДОВОЛЕНІСТЮ
НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**¹Вінницький національний технічний університет**Анотація**

У роботі наведено дослідження процесу виявлення детермінантів задоволеності студентів навчальною діяльністю. Показано алгоритм знаходження взаємозв'язку між особистісними особливостями студентів та задоволеністю процесом навчання. Отримані результати проаналізовано та зазначено перспективи подальших досліджень.

Ключові слова: дослідження, навчальна діяльність, студенти, освітній процес.

Abstract

In the work showed results of research the process of identifying the determinants of students' satisfaction with educational activities. Also showed algorithm of finding the relationship between the personal characteristics of the students and satisfaction with the learning process. The obtained results was analyzed and provided recommendations for further research.

Keywords: Research, educational activity, students, educational process.

Вступ

Задоволеність навчальною діяльністю студентів є одним з критеріїв, що характеризують освітній процес з точки зору його ефективності. Тому в сучасних умовах рішення корінних перетворень у сфері вищої освіти неможливо без глибокого вивчення механізму формування задоволеності, визначення шляхів досягнення оптимального стану.

Результати досліджень

Беручи до уваги все вищесказане, стає, очевидно, що подальше вивчення даної проблеми дійсно необхідне, і актуальність даного дослідження є обґрунтованою.

Мета дослідження: виявити психологічні детермінанти задоволеності студентів навчальною діяльністю.

Об'єкт дослідження: задоволеність навчальною діяльністю студентів.

Предмет дослідження: особистісні особливості студентів із різним рівнем задоволеності навчальною діяльністю.

Гіпотеза дослідження: задоволеність студентів навчальною діяльністю у ВНЗ визначається комплексом психологічних детермінант.

Завдання дослідження:

- Вивчити особистісні особливості студентів задоволених навчальною діяльністю.
- Вивчити особистісні особливості студентів не задоволених навчальною діяльністю.
- Вивчити взаємозв'язок між особистісними особливостями студентів та задоволеністю навчальною діяльністю.

Методи дослідження:

1. Тест-опитувальник задоволеності навчальною діяльністю (ЗНД);
2. П'ятифакторний особистісний опитувальник адаптації А. Б. Хромова;
3. Методика дослідження самовідношення (МДС) Р. С. Пантелєєва. Методи математико-статистичної обробки даних проводилися за допомогою статистик.

У ході проведеного дослідження, можна сформулювати наступні висновки:

1. У студентів задоволених навчальною діяльністю в більшій мірі виражене позитивне ставлення до навчального процесу, професії, однокурсникам та викладачам ($p \leq 0,001$).
2. Для них характерні такі особистісні риси, як екстраверсія ($p \leq 0,01$), самоконтроль ($p \leq 0,001$), емоційна стійкість ($p \leq 0,01$).

3. Студентів задоволених навчальною діяльністю характеризує наявність цілеспрямованості, успішності, волі, соціально схвалюваної поведінки ($p \leq 0,01$).

4. Студенти не задоволені навчальною діяльністю і які характеризуються інтраверсією, низьким рівнем емоційної стійкості, високої внутрішньої конфліктності ($p \leq 0,01$).

5. У системі внутрішньої детермінації задоволеністю навчальною діяльністю, виділені наступні компоненти: емоційна стійкість, самоконтроль, екстраверсія, прихильність, позитивний образ Я.

Висновки

Перспективи подальшого дослідження проблеми задоволеності студентів навчальною діяльністю пов'язані з виявленням детермінант задоволеності студентів різних курсів та спеціальностей, вивченням гендерних відмінностей задоволеністю навчальною діяльністю. Проведення тренінгів, заохочуюючих заходів а також різних конференцій, приведуть до значно більших успіхів не тільки у навчальному процесі, але і культурному житті університету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Виштак О. В. Мотиваційні переваги абітурієнтів і студентів // Соціал. дослідж. 2015. № 2.

Самоліук Ірина Анатоліївна — студентка групи ТКП-156, факультет інфокомунікацій, радіоелектроніки та наносистем, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: tkp15b.samoliuk@gmail.com

Жагловська Олена Миколаївна — канд. техн. наук, ст. викладач кафедри електроніки та наносистем, факультет інфокомунікацій, радіоелектроніки та наносистем, Вінницький національний технічний університет, Вінниця. e-mail: alenail86@gmail.com

Samolyuk Irina A. — Department of Infocommunication, Electronics and Nanosystems, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: tkp15b.samoliuk@gmail.com

Zhaglovska Olena M. — Cand. Sc. (Eng), Senior lecturer of electronics and nanosystems chair, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Department of Radio Engineering, Communications and Instrumentation, Vinnytsia National Technical University, e-mail: alenail86@gmail.com

АВТОНОМІЯ ТА ВРЯДУВАННЯ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

Вінницький національний технічний університет;
Студентське самоврядування факультету «Інфокомунікацій, радіоелектроніки та наносистем»

Анотація

Основною метою студентського самоврядування є громадська діяльність студентів з реалізації функцій управління вищим навчальним закладом, яка визначається ректоратом, деканатами та здійснюється студентами згідно з метою й завданнями, які стоять перед студентськими колективами, функціонує з метою забезпечення виконання студентами своїх обов'язків і захисту їхніх прав й сприяє гармонійному розвитку особистості студента, формуванню у нього навичок майбутнього організатора, керівника.

Ключові слова: студентська рада, факультет, захід, права.

Abstract

The main purpose of student self-government is the public activity of students in the implementation of the functions of management of a higher educational institution, which is determined by the administration, dean's offices and carried out by students in accordance with the goals and tasks that face student groups, in order to ensure the students fulfill their duties and protection their rights and contributes to the harmonious development of the student's personality, the formation of his skills for the future organizer, leader.

Keywords: student council, faculty, event, law.

Вступ

Студентське самоврядування, як вибірний орган, покликаний захищати права і реалізовувати прагнення студентського колективу приймати участь в суспільному житті та патріотичному настрою суспільства; а також проведення масових культурно-просвітницьких і культурно-мистецьких заходів як на базі факультету «Інфокомунікацій, радіоелектроніки та наносистем», так і на рівні університету, вбачає у своїй діяльності наступні функції:

1. Інформувати студентів з усіх питань життя університету, що їх стосується;
2. Звітувати перед студентами університету про виконану роботу;
3. Проводити роботу, спрямовану на підтримання високого рівня іміджу університету;
4. Проводити організаційні, наукові, культурно-масові, спортивні, оздоровчі та інші заходи;
5. Аналізувати та узагальнювати зауваження та пропозиції студентів щодо організації навчального процесу, соціально-побутових проблем та інших питань діяльності університету, звертатись до адміністрації з пропозиціями щодо їх вирішення.

Оскільки студентське життя не є одним навчанням в рамках аудиторних занять, а передбачають всеохоплююче глибинне пізнання навколишнього світу і суспільства, студентство ВНТУ не може бути осторонь суспільних подій країни, з приводу чого були проведені такі заходи:

18 травня у ВНТУ відбулась виставка сучасної зброї та техніки ЗСУ.

Студенти мали змогу ознайомитись з наданими зразками та поспілкуватись з представниками служби швидкої медичної допомоги, служби з надзвичайних ситуацій, поліції тощо. Студенти ознайомились із сучасними зразками озброєння та спеціальними технічними засобами, покликаних до захисту держави в цілому та окремих її громадян у разі нещасних випадків, аварій та техногенних катастроф.

Студентський колектив високо оцінив технічну оснащеність та професійність військовослужбовців та бійців МНС, які постійно стоять на варті людського життя та функціонування всієї країни.

Також, цікавим було дослідження проблем та потреб, з якими стикаються люди даних

професій. Впевнені їх рішення стане технічним завданням та напрямками науково-технічної діяльності студентства, що дасть змогу виростити когорту фахівців різних напрямків технічної діяльності, одночасно із забезпеченням потужних технічних засобів, що допоможуть боронити життя людей і захищати кордони держави.

Рисунок 1 – Виставка сучасної зброї та техніки ЗСУ

При цьому, студенти факультету ФІРЕН не забувають про дозвілля. Мистецьку та естетичну роль покликані виконувати проведені «Венеціанський бал ВНТУ» та «Студентський бал ВНТУ», честь нашого факультету захищали Мельник Аліна та Антонюк Олег і здобули 2 місце серед учасників з нашого університету.

Рисунок 2 – Венеціанський бал ВНТУ

Рисунок 3 - Студентський бал ВНТУ

Висновки

Не зважаючи на складне становище в освіті та країні в цілому, студентський колектив ФІРЕН продовжує виконувати покладені на нього завдання, допомагає забезпечити належні умови навчання, організовувати масові культурно-мистецькі та просвітницькі заходи, є голосом, що виражає бажання і поклик студентства, що впливає на керування всього університету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Положення СтС ВНТУ, 2007 — 4 с.

Савицький Антон Юрійович — канд. техн. наук, ст. викл. кафедри радіотехніки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: savitskyant@gmail.com

Жагловська Олена Миколаївна — канд. техн. наук, ст. викл. кафедри електроніки та наносистем, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: alenail86@gmail.com

Перевознюк Сергій Сергійович — студент групи ТКР-166, факультет інфокомунікацій, радіоелектроніки та наносистем, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: serperevoznuk@gmail.com

Науковий керівник: **Теклюк Анатолій Іванович** — канд. філ. наук, доцент, зам. Проректора з науково-педагогічної роботи по організації виховного процесу, ВНТУ, м. Вінниця

Savitsky Anton Yuriyovych - Cand. tech Sciences, Art. off Department of Radio Engineering, Vinnytsia National Technical University Vinnytsia, e-mail: savitskyant@gmail.com

Zhahlovska Olena Mykolajivna - Cand. tech Sciences, Art. off Department of Radio Engineering, Vinnytsia National Technical University Vinnytsia, e-mail: alenail86@gmail.com

Perevozniuk Serhii S. — Department of Infocommunications, Radioelectronics and Nanosystems, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email : serperevoznuk@gmail.com

Scientific supervisor: *Anatoliy Ivanovich Teklyuk* - Cand. Phil Sciences, associate professor, assistant professor
Vice-rector on scientific and pedagogical work on the organization of educational process, VNTU, Vinnytsya

Мережне наукове видання

Матеріали XLVII науково-технічної конференції
підрозділів Вінницького національного
технічного університету (НТКП ВНТУ–2018)

14-23 березня 2018 року

Збірник доповідей

Матеріали подаються в авторській редакції

Підписано до видання 15. 06. 2018 р.
Гарнітура Times New Roman.

Видавець та виготовлювач
Вінницький національний технічний університет,
інформаційний редакційно-видавничий центр.

ВНТУ, ГНК, к. 114.
Хмельницьке шосе, 95,
м. Вінниця, 21021.
Тел. (0432) 59-85-32, 59-81-59,
press.vntu.edu.ua,
E-mail: kivc.vntu@gmail.com.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.